

**VANTAAN SEUDUN STEINERKOULUN
LUKION OPINTO-OPAS,
LOPS2021**

**Lukion opinto-opas opintonsa syksyllä 2021 aloittaville
(uusi opetussuunnitelma)**

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
Yhteystiedot	3
Työ- ja loma-ajat	4
Lukujärjestyksistä	4
Uusintakokeet	4
Opettajat	5
Steinerlukio kouluna	5
Lukio-opintojen suorittaminen	5
Opintojaksot ja opinnoissa eteneminen	5
Lukiomme opetussuunnitelmaan kuuluvat opintojaksot lukion 1. luokalla	6
Koulukohtaiset steinerpedagogiset opinnot	6
Opintojen etenemisen seuranta	7
Pakollisten opintojen pois jättäminen, eli huojentaminen	7
Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen	7
Tasoryhmän vaihtaminen	7
Poissaolot	8
Myöhästymiset	8
Omat lomat	8
Myöhästymiset	8
Uusintakokeet	8
Taide- ja taitoaineiden lukiodiplomi	9
Toisissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot	9
Verkkolukio	9
Oppimateriaalit ja oppikirjat	9
Oppikirjat	9
Tietokone ja muut opiskeluvälineet	9
Google Classroom	10
Arviointi	10
Opintojaksojen arviointi	10
Päätösarviointi	10
Steinerlukion erityistehtävä	11
Erityistehtävän mukaiset steinerpedagogiset opinnot (STE1-STE14)	11
Päätötyö	12
Kulttuurihistorian leirikoulu	12
Koulukohtaiset valinnaiset opinnot	12
Wilma	13
Järjestyssäännöt	13
Plagiointi ja muu vilppi	13
Opiskelijahuolto	13
Erityisopetus, tuki oppiaineiden oppitunneilla ja Lue -opintojakso	13
Kuraattori	14
Psykologi	14
Kouluterveydenhuolto	14

Lukiseulat- ja testit	14
Ylioppilastutkinto	15
Ylioppilastutkinnon suorittaminen	15
Eriyisjärjestelyt ylioppilaskirjoituksissa	15
Digitaalinen ylioppilastutkinto	15
Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen	16
Syksyn 2021 YO-koepäivät	16
Kevään 2022 YO-koepäivät	17
Opintojaksojen kuvaukset	17
1. Äidinkieli ja kirjallisuus	17
2. S2	18
3. Englanti, A-oppimäärä	18
4. Ruotsi, B1-oppimäärä	19
5. Evankelisluterilainen uskonto	20
6. Elämäkatsomustieto	21
7. Ortodoksinen uskonto	21
8. Islamin uskonto	21
9. Katolinen uskonto	22
10. Filosofia	22
11. Historia	23
12. Yhteiskuntaoppi	24
13. Psykologia	25
14. Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus	26
15. Matematiikan pitkä oppimäärä	26
16. Matematiikan lyhyt oppimäärä	27
17. Fysiikka	28
18. Kemia	30
19. Biologia	30
20. Maantiede	31
21. Terveystieto	32
22. Liikunta	33
23. Musiikki	34
24. Kuvataide	34
25. Opinto-ohjaus	35
26. Venäjä, A-oppimäärä	36
27. Saksa, B3-oppimäärä	36
28. Ranska B3-oppimäärä	37
29. Espanja B3-oppimäärä	38
30. Eryistehtävän mukaiset steinerpedagogiset opinnot	39
31. Kulttuuri 1	39
32. Kulttuuri 2	40
33. Kulttuuri 3	41
34. Koulukohtaiset valinnaiset opinnot	42
35. Lukiodiplomit	42

Yhteystiedot

Yhteydenotot mieluiten wilman kautta tai puhelimitse virka-aikana.

Rehtori

Anu Kiskola (040 0899 332 / 09 8386 4820)

Erityisopetus (Lue-kurssi)

Laura Ylimartimo

Opinto-ohjaaja

Lotta Laitinen (040 7316 047)

Muut yhteystiedot

Toimisto

Maria Laamanen 8.9.2021 asti (09 8386 4810)

Terveydenhoitaja

Sanna Somero (040 6898 001)

Psykologi

Elina Luoto (konsultointi kuraattorin kautta)

Kuraattori

Eira Renvall (040 6174 680)

Posti- ja käyntiosoite

Satakielentie 5
01450 Vantaa

Sähköposti

toimisto@vantaansteinerkoulu.fi

Opettajat

Yhteydenotot opettajiin *ensisijaisesti wilman kautta*

lukio-opettajien sähköposti etunimi.sukunimi@vantaansteinerkoulu.fi

Työ- ja loma-ajat

Syyslukukausi	ke 11.8.2021 – ke 22.12.2021
lauantaityöpäivä keskiaikamarkkinat	la 18.09.2021
syysloma	ma 18.10. – pe 22.10.2021 (vko 42)
joululoma	to 23.12.2021 – pe 07.01.2022
Kevätlukukausi	ma 10.01.2022 – la 04.06.2022
talviloma	ma 21.02. – pe 25.02.2022 (vko 8)
pääsiäinen	pe 15.04. – ma 18.04.2022
helatorstaivapaa	to 26.05. - pe 27.05.2022

Lukujärjestyksistä

Lukiossamme noudatetaan hybridilukujärjestyksiä ja siksi opiskelijat saavat hyvin pitkälle valmistellut lukujärjestykset. Syyslukukausi jakaantuu periaatteessa kahteen päälukujärjestykseen. Kevätlukukausi jakautuu kolmeen jaksoon, joissa kussakin oma lukujärjestys. Syyslukukaudella päälukujärjestyksen sisällä jaksoaineet rytmittyvät erillisen jaksojärjestyksen mukaisesti. Osa oppiaineista toteutetaan kuitenkin joko normaalia tiiviimpinä opetusjaksoina tai jaettuina koko lukukauden ajalle. Kunkin oppiaineen opettaja informoi tarkemmin lukujärjestysteknisistä asioista. Luokanohjaajat jakavat ajankohtaiset lukujärjestykset luokkiin ja wilmaviestinä.

päälukujärjestys 1	ke 11.08. – pe 15.10.2021
päälukujärjestys 2	ma 25.10. – ke 22.12.2021
lukujärjestys 3	ma 10.01. – pe 18.2.2022
lukujärjestys 4	ma 28.02. – to 14.04.2022
lukujärjestys 5	ti 19.04. – la 04.06.22

Uusintakokeet

Joskus koe ei sujukaan niin kuin pitäisi, tai opiskelija on ollut varsinaisena koepäivänä sairaana. Lukuvuoden aikaiset uusintakokeet pidetään torstaisin klo 16.00 - 17.30. Paikkana lukiorakennuksen luokka, jonne valvova opettaja saapuu. Uusintakokeeseen tulee saapua ajoissa, täsmällisesti tarvittavan työrauhan varmistamiseksi.

Uusintakoetilaisuudet järjestetään joka kuukauden 1. torstai:

syyslukukaudella	2.9, 7.10, 4.11 ja 2.12
kevätlukukaudella	13.1, 3.2, 3.3, 7.4, 5.5 ja 2.6.

Lisäksi järjestetään ylimääräiset uusintakoemahdollisuudet torstaisin ennen lomiam 14,10, 16.12, 17.2 ja 19.5. Kesällä uusintakoemahdollisuus järjestetään ma 6.6 klo 11-12.30.

Uusintakokeeseen ilmoittaudutaan lähettämällä kyseisen oppiaineen opettajalle wilma-viesti viimeistään saman viikon tiistaina klo 16 mennessä. Viestistä on käytävä ilmi kokeen uusija,

oppiaine ja uusittava koe sekä uusintakokeen päivämäärä. Jos opiskelija ei saavu paikalle uusintakokeeseen, hän menettää kyseisen uusintakerran.

Opettajat

Burton Maija (BUR)	pitkän venäjän itsenäiset opiskelijat
Järvelä Outi (JÄR)	musiikki, LV 2lk
Kaartinen Eveliina (KAA)	käsityö, puutarha, LV 3lk
Kakkuri Helmi (KAK)	matematiikka, fysiikka, kemia, LV 2lk
Kannisto Riina (KAN)	uskonto, ET, filosofia, psykologia, LV 1lk
Kapiainen Simo (KAP)	historia, yhteiskuntaoppi (lukion 1. ja 2. luokka)
Kautiainen Anne (KAU)	saksa, ranska, englanti kurssi 6 ja abit, LV abit
Kirmanen Jenna (KIR)	eurytmia 1lk ja 3lk, LV 1lk
Kiskola Anu (KIS)	ruotsi
Kovero Solja (KOV)	eurytmia 2lk
Laitinen Lotta (LAI)	biologia, maantieto, terveystieto, opinto-ohjaus, LV 3lk
Leskinen Eeva (LES)	S2 1-2lk ja abit
Lukkarila Sinikka (LUK)	liikunta, LV 4lk
Luotonen Mika (LUOM)	valinnainen liikunta
Matikainen Tuire (MAT)	englanti kurssit 1-5 ja 8
Numminen Ewy (NUM)	keramiikka, kuvataide
Paalasmaa Jarno (PAA)	historia, yhteiskuntaoppi (lukion kolmas luokka, valinnaiset ja abit)
Perkiömäki Sirpa (PER)	valinnainen kuvataide
Vitikka Marja-Leena (VIT)	lukiseulat
Väisänen Teppo (VÄI)	ortodoksiuskonto
Ylimartimo Laura (YLI)	äidinkieli ja kirjallisuus, S2 3lk, erityisopetus

Steinerlukio kouluna

Steinerpedagogiikan sivistysihanteeseen kuuluu laajan yleissivistyksen takaaminen jokaiselle nuorelle ihmiselle. Opetusluvassa koulullemme on annettu tehtäväksi järjestää sekä lukiokoulutus että toteuttaa erityistä pedagogista järjestelmää opetuksessa. Nämä eivät ole toisilleen rinnakkaisia vaan toisiinsa limittyviä tehtäviä. Steinerpedagogiikka ilmenee ihmiskäsityksenä, erityisinä oppiaineina ja painotuksina käytetyissä opetusmenetelmissä. Lukio-opinnot rakentuvat perusopetuksen oppimäärälle.

Lukio-opintojen suorittaminen

Opintojaksot ja opinnoissa eteneminen

Lukio-opinnoissa opiskelija opiskelee opinto-jaksoittain eri oppiaineita. Opintojakso voi olla myös ainerajat ylittävä. Opintojaksot ovat yleisimmin 2 opintopisteen eli noin 38 oppitunnin laajuisia. Opintojakson laajuus lukiossamme voi olla myös 1, 3 tai 4 opintopistettä. Jokaisen opintojakson alussa opiskelijalle selvitetään opintojakson tavoitteet ja keskeiset sisällöt sekä

arvioinnin ja arvosanan perusteet. Opintojakso arvioidaan sen päätyttyä. Opintojaksosta annetaan yksi arvosana. Jos opintojakso koostuu useammasta oppiaineesta, annetaan kustakin oppiaineesta oma, erillinen arvosana.

Opintojaksot jakautuvat pakollisiin, valtakunnallisiin valinnaisiin ja koulukohtaisiin valinnaisiin opintojaksoihin. Lukion oppimäärän laajuus on 150 opintopistettä. Tähän tulee sisältyä vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Koulumme lukio on luokallinen ja opinnot rakentuvat pääasiassa luokan lukujärjestyksen mukaisesti. Lukion päättötodistuksen saamiseen vaaditaan vähintään 150 op opintoja, sisältäen kaikki pakolliset opinnot sekä vähintään 20 opintopistettä valtakunnallisia opintoja.

Lukiomme opetussuunnitelmaan kuuluvat opintojaksot lukion 1. luokalla:

Äidinkieli ja kirjallisuus/S2	ÄI1, ÄI2-3 (?op)
Englanti, pitkä oppimäärä	ENA 1-2 (4op)
Ruotsi, keskipitkä oppimäärä	RUB 1-2 (4op)
Ranska, B3-kieli	RAB31 (2op), RAB32 (2op)
Uskonto, ev.lut/ET	UE1/ET1 (2op)
Uskonto, ortodoksinen/islamin	UO1/UI1 (2op)
Historia	HI1 (2op)
Yhteiskuntaoppi	YH1 (2op)
Psykologia	PS1 (2op), PS6 (2op)
Filosofia	FI1 (2op)
Matematiikka, yhteinen	MAY1 (2op)
Matematiikka, lyhyt	MAB3 (2op)
Matematiikka, pitkä	MAA3 (2op)
Fysiikka	FY1 (1op)
Kemia	KE1 (1op)
Biologia	BI5 (2op)
Maantiede	GE1 (2op)
Terveystieto	TE1 (2op)
Liikunta	LI1 (2op), LI3 (=valinnainen liikunta, 2op)
Musiikki	MU2 (2op), MU4 (=valinnainen musiikki, 2op)
Kuoro (= rentoutuminen ja hyvinvointi lv. 2021-2022)	
Kuvataide	KU4 (2op), KU3 (=valinnainen kuvataide, 2op)
Opinto-ohjaus	OP1 (2op)

Koulukohtaiset steinerpedagogiset opinnot:

Taide ja käytäntö käsitöissä	STE1 (2op)
Johdatus eurytmiaan	STE2 (2 op)
Varmuutta ja voimaa liikunnasta	STE3 (2op)
Sanataide	STE4 (2op)
Keramiikka (eläin)	STE5 (1op)

Opintojen etenemisen seuranta

Opiskelijan opinnoissa eteneminen arvioidaan ensimmäisen kerran 10. luokan kevätlukukauden alussa tammikuussa. Opiskelija huoltajineen kutsutaan koululle arviointitapaamiseen, jossa opiskelija saa palautetta ja kannustusta kaikissa opiskelemissaan oppiaineissa.

Hyväksytysti suoritettut opintojaksot antavat oikeuden jatkaa lukio-opintoja. Jos lukio-opinnot eivät etene, etsitään opiskelijalle yhteistyössä huoltajien kanssa uusi toisen asteen opiskelupaikka. Opiskelijan ja huoltajien tulee seurata itse opintosuoritusten kertymistä.

Pakollisten opintojen pois jättäminen eli huojentaminen

Opiskelija, joka suorittaa vähintään 24 opintopistettä steinerkoulun erityistehtävän mukaisia opintoja, voi jättää opinto-ohjelmastaan pois (huojentaa) enintään 16 opintopistettä valtakunnallisia pakollisia opintoja. Jos pakollisten opintojen laajuus on 2 opintopistettä (esim. fysiikka, maantieto, kemia) huojentamista ei voi tehdä. Pakollisten opintojen pois jättämiseen liittyy seuraavia sääntöjä:

- Huojentaminen tulee tehdä erillisellä lomakkeella ennen kyseisen opintojakson alkamista. Lomakkeelle tulee opiskelijan ja ko. aineenopettajan allekirjoitukset.
- Yhdestä aineesta voi jättää pois enintään puolet pakollisista opinnoista.
- Ylioppilaskirjoituksissa suoritettavista aineista ei voi jättää pois pakollisia opintoja.
- **Huojennusoikeutta voi käyttää vasta kun opiskelija on suorittanut 14 opintopistettä erityistehtävän mukaisia opintoja.**
- Opiskelija on itse vastuussa, että saa suoritettua 24 opintopistettä erityistehtävän mukaisia opintoja.

Opintojaksojen itsenäinen suorittaminen

Opintojakson itsenäisestä suorittamisesta sovitaan aineenopettajan kanssa kirjallisesti. Sopimusta varten on olemassa erillinen kaavake, joka täytetään ennen suorituksen aloittamista. Sopimuksessa ilmenee opintojakson sisällöt, suoritustavat sekä suoritusten palautuspäivämäärä. Sopimus on voimassa palautuspäivämäärään asti. Reaaliaineissa ensimmäistä pakollista opintojaksoa ei lähtökohtaisesti voi suorittaa itsenäisesti. Kaikissa oppiaineissa ja opintojaksoissa itsenäinen suorittaminen ei välttämättä ole mahdollista. Itsenäisesti opiskellun opintojakson opinnoista opiskelijan tulee saada hyväksyty arvosana, eli numeerisesti vähintään arvosana 5.

Tasoryhmän vaihtaminen

Opiskelija voi halutessaan vaihtaa oppimäärän toiseen kielissä ja matematiikassa. Pakollisten opintojen korvaavuudet on määritellyt opetussuunnitelman valtakunnallisissa perusteissa. Tasoryhmän vaihtaminen sovitaan opettajan, opion ja rehtorin kanssa yhteistyössä.

Poissaolot

Lukio-opiskeluissa tulee välttää aiheettomia poissaoloja. **Opiskelijan poissaolot tulee selvittää wilmassa. Selvittäminen on huoltajan vastuulla kunnes opiskelija täyttää 18 vuotta.** Opiskelija ei voi saada hyväksytyä suoritusta opintojaksosta, mikäli osa poissaoloista on selvittämättä tai poissaolojen määrä on ylittää seuraavat määritellyt rajat:

opintojakson laajuus	poissaolot max.	lisätehtävillä korvattavissa olevat poissaolot	suoritusoikeus päättyy, jos poissaoloja yli
1op	3x45min	4x45min	4x45min
2op	6x45min	7-8x45min	8x45min
3op	9x45min	10-12x45min	12x45min
4op	12x45min	13-16x45min	16x45min

Opiskelijahuolto voi kuitenkin tilanteen arvioituaan mahdollistaa opintojakson suorituksen jatkumisen. Opiskelijahuollon ja opiskelijakunnan toimintaan osallistumista ei lasketa poissaoloihin. Opiskelijan myöhästyessä tai ollessa poissa kaksoistunnin ensimmäiseltä oppitunnilta, poissaolomerkintä tulee vain ensimmäisen tunnin osalta ja opettajan tulee ottaa opiskelijat tunnille oppitunnin jälkimmäiselle tunnille. Huom! 3 myöhästymistä = 1 poissaolo!

Myöhästymiset

Opiskelijan myöhästyessä oppitunnilta, myöhästymisestä tulee poissaolomerkintä. Kolme myöhästymistä vastaa yhtä poissaoloa. Opettaja päättää, ottaako hän tunneille myöhässä opiskelijoita vai ei.

Omat lomat

Perustelluista syistä opiskelijalle voidaan myöntää lomaa koulutyöstä. Pääsääntöisesti jakson viimeisille viikoille ennen lomaa ei myönnetä. Ohjeellinen enimmäismäärä omille vapailla lukuvuoden aikana on yksi viikko. Opiskelija on loman aikana itse vastuussa opintojensa etenemisestä. Lomaa anotaan lomakkeella, joka löytyy wilmasta (lomakkeet ja julkaisut).

Uusintakokeet

Opiskelijalla on oikeus yrittää uusia hylättyä koesuoritustaan kaksi kertaa. Hyväksytyin arvosanan korottamista saa yrittää yhden kerran. **OPETTAJAT MIETTIVÄT VIELÄ, MILLÄ SYKLILLÄ SUORITUKSIA YLIPÄÄTÄÄN SAA UUSIA - T (Wilmaan kirjataan merkintä, mitä täydennettävä ja mihin mennessä)**

Uusintakoetilaisuudet järjestetään joka kuukauden 1. torstai:

syyslukukaudella 2.9, 7.10, 4.11 ja 2.12

kevätlukukaudella 13.1, 3.2, 3.3, 7.4, 5.5 ja 2.6.

Lisäksi uusintakoe kerrat järjestetään ennen lukuvuoden loma-aikoja torstaisin 14.10, 16.12, 17.2 ja 19.5. Kesällä uusintakoe on mahdollista suorittaa ma 6.6 klo 11-12.30.

Uusintakokeeseen ilmoittaudutaan lähettämällä kyseisen oppiaineen opettajalle wilma-viesti viimeistään saman viikon tiistaina klo 16 mennessä. Viestistä on käytävä ilmi kokeen uusija, oppiaine ja uusittava koe sekä uusintakokeen päivämäärä.

Taide- ja taitoaineiden lukiodiplomit

Lukiodiplomi on valtakunnallinen taide- ja taitoaineissa suoritettava opinnäyte. Vantaan seudun steinerkoulun lukiossa lukiodiplomin voi suorittaa eurytmiassa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa tai musiikissa. Joissakin aineissa diplomin suorittamiseen liittyvät tehtävät vaihtuvat vuosittain. Lisätietoja lukiodiplomin suorittamisesta saa oppiaineiden opettajilta, opetussuunnitelmasta sekä <https://www.oph.fi/fi/lukiodiplomit>

Toisissa oppilaitoksissa suoritettut opinnot

Opiskelija voi sisällyttää lukio-opintoihinsa suorituksia myös toisista oppilaitoksista. Lukion opintojaksoja sekä vaativuudeltaan että laajuudeltaan vastaavat suoritukset voidaan hyväksyä lukion opetussuunnitelman mukaisiksi opinnoiksi otsikolla muut suoritukset. Tarvittaessa muualla suoritettuja opintoja voidaan pyytää täydennettäviksi lisäsuorituksilla. Aineenopettaja ja/tai rehtori päättävät muualla suoritettujen opintojen hyväksymisestä.

Verkkolukio

Vantaan seudun steinerkoulun lukion opiskelijat voivat suorittaa maksuttomasti opintoja verkkolukion laajasta opintojaksotarjonnasta. Lisätietoja opinto-ohjaaja Lotta Laitiselta tai www.verkkolukio.fi

Oppimateriaalit ja oppikirjat

Oppikirjat

Syksyllä 2021 ja sen jälkeen lukion aloittavalle lukiossa opiskelu on lähtökohtaisesti maksutonta. Opiskelija saa oppimateriaalit (pääasiassa digikirjat) käyttöön ainekohtaisesti. Oppikirjat ovat pääasiassa Studeon (www.studeo.fi) digimateriaaleja. Otavan oppimateriaaleja käytetään oppiaineissa äidinkieli ja kirjallisuus, S2, englanti, saksa ja ranska.

Tietokone ja muut opiskeluvälineet

Opiskelija saa koululta lukiolaisläppäriin opiskelukäyttöön. Tietokone on opiskelijan käytössä lukio-opintojen ajan. Opiskelija vastaa tietokoneen pysymisestä käyttökunnossa. Opiskelija on korvausvelvollinen, mikäli koululta käyttöön saatu tietokone hajoaa tai katoaa opiskelijan oman toiminnan seurauksena. Opiskelijalla on oltava koululta saatu tietokone käyttövalmiina (ladattuna) ja muut tarvittavat opiskeluvälineet mukana jokaisena koulupäivänä.

Google Classroom

Osa koulutehtävistä annetaan opiskelijalle Google Classroomissa, jota opiskelija on velvollinen käyttämään. <https://classroom.google.com> Opiskelija saa henkilökohtaiset tunnukset classroomiin lukio-opintojen alussa. Google classroomin puuttuvan/unohtuneen salasanan saa rehtorilta ja muuta mahdollista tukea myös oppiaineiden opettajilta.

Arviointi

Opintojaksojen arviointi

Opintojakson arvioinnista päättää opettaja (tai opintojakson kaikki opettajat). Opintojakson arviointiperusteet ja arvosanaan vaikuttavat osasuoritteet käydään läpi jokaisen opintojakson alkaessa.

Pakolliset opinnot sekä valtakunnalliset valinnaiset opintojaksot arvostellaan aina numeroarvosanalla, jolloin arvosteluasteikko on 4-10:

- 4 (hylätty)
- 5 (välttävä)
- 6 (kohtalainen)
- 7 (tydyttävä)
- 8 (hyvä)
- 9 (kiitettävä)
- 10 (erinomainen)
- T (täydennettävä)

Koulukohtaiset valinnaiset opintojaksot voidaan arvostella myös pelkällä suoritusmerkinnällä (s).

Arvosanan perusteita ovat muun muassa osallistuminen tuntityöskentelyyn, opintojakson aikana annettujen tehtävien suorittaminen, kokeet sekä muut näytöt osaamisesta. Jos osa opintojakson suorituksista jää puuttumaan, suoritusmerkinnän sijaan annetaan täydennettävä merkintä, T.

Opiskelijan opintorekisteristä ei jälkikäteen voi poistaa opiskelijan opiskelemia pakollisia opintoja eikä hyväksytysti suoritettuja valtakunnallisia valinnaisia opintoja. Opettajan tulee arvioida opintojakso noin kolmen viikon kuluessa opintojakson päättymisestä.

Päätösarviointi

Kunkin oppiaineen päätösarvosana määräytyy valtakunnallisten pakollisten ja valinnaisten opintojen arvosanojen opintopisteiden mukaan painotettuna aritmeettisena keskiarvona. Osa kunkin oppiaineen valtakunnallisten (pakolliset ja valinnaiset) opintojaksojen arvosanoista saa olla hylättyjä (4):

pakollisia ja valinnaisia opintoja,
enintään 2–5 opintopistettä

joista voi olla hylättyjä opintoja
0 opintopistettä

6–11 opintopistettä	2 opintopistettä
12–17 opintopistettä	4 opintopistettä
18 opintopistettä tai enemmän	6 opintopistettä

Mikäli opiskelija pyytää, hän on oikeutettu saamaan suoritusmerkinnän liikunnasta ja sellaisista oppiaineista, joissa opiskelijan suorittama oppimäärä käsittää vain kaksi opintopistettä, sekä valinnaisista vieraista kielistä, mikäli opiskelijan suorittama oppimäärä niissä käsittää korkeintaan neljä opintopistettä.

Opettaja voi korottaa oppiaineen päättöarvosanaa, jos opiskelijan tiedot ja taidot ovat edellä mainittua keskiarvoa paremmat. Viimeisen vuoden kevätlukukaudella järjestetään pyydettyä eri oppiaineissa korotustenttejä, joilla voi myös nostaa päättöarvosanaa.

Opiskelijan ollessa tyytymätön päättöarviointiinsa, hän voi pyytää sen uudelleen arvioimista. Uusintapyyntö on tehtävä kahden kuukauden sisällä siitä, kun opiskelija saa tiedon arvioinnista. Pyyntö tehdään rehtorille ja uudesta arvioinnista päättää rehtori yhdessä aineenopettajien kanssa. Jos uusintapyyntö hylätään, opiskelija voi pyytää arviointiin oikaisua lääninhallitukselta.

Steinerlukion erityistehtävä

Vantaan seudun steinerkoulun lukio on Helsingin Rudolf Steiner -koulun toimipiste. Vantaan steinerlukio on erityistehtävän saanut lukio, jonka opetus on steinerpedagogiikan peruseriaatteiden mukaista. Steinerpedagogisen erityistehtävän mukaisesti lukiossa on erityisopintojaksoja, jotka on esitelty tarkemmin opinto-oppaassa oppiainekuvausten yhteydessä. Opiskelijoiden odotetaan osallistuvan steinerpedagogisille opintojaksoille. Nämä opintojaksot ovat kaikki koulukohtaisia valinnaisia opintojaksoja.

Erityistehtävän mukaiset steinerpedagogiset opinnot (STE1-STE14)

Lukion 1lk:

- Taide ja käytäntö käsitöissä, 2 op (STE1)
- Johdatus eurytmiaan, 2 op (STE2)
- Varmuutta ja voimaa liikunnasta, 2op (STE3)
- Sanataide, 2op (STE4)
- Keramiikkaa - eläin, 1op (STE5A)

Lukion 2lk:

- Luovaa eurytmiaa, 2op (STE6)
- Esittävä eurytmia, 2op (STE7)
- Kirjansidonta, 2op (STE8)
- Länsimaisen musiikin historia, 2op (STE9)
- Puutarhanhoito ja kivenveisto, 2op (STE10)

Lukion 3lk:

- Keramiikkaa - ihminen, 1op (STE5B)
- Arkkitehtuurin syvin olemus ja historia, 2op (STE11)

Päättötyö, 2op (STE12)
Kulttuurihistorian leirikoulu, 2op (STE13)
Näytelmä, 2op (STE14)

Päättötyö

Steinerlukion 2. ja 3. vuoden kuluessa opiskelija valmistaa yksilöllisen kirjallisen ja/tai käytännöllisen työn. Työ suoritetaan itsenäisesti ohjaavan opettajan valvonnassa. Opettajan lisäksi työllä voi olla koulun ulkopuolinen ohjaaja. Opiskelija laatii päättötyönsä etenemisestä reaaliaikaisen työpäiväkirjan. Opiskelija informoi ja keskustelee ohjaavan opettajan kanssa työnsä etenemisestä. Valmiit päättötyöt esitellään ennen joululomaa 3. luokalla.

Opiskelija valitsee ja esittelee päättötyön aiheen lukio-opettajien tiimille hyvissä, yleensä ennen joulua 2. luokalla. Lukio-opettajien tiimi hyväksyy aiheet ja sopii ohjaajista opiskelijoiden kanssa yhteistyössä. Päättötyö suoritetaan itsenäisesti muun koulutyön ohessa kouluvuoden aikana. Päättötyöt esitellään koulun muille oppilaille ja opiskelijoille sekä vanhemmille. Työn tulee olla hyväksytysti valmis ennen esittämistä.

Kulttuurihistorian leirikoulu

Kulttuurihistorian leirikoulu on erityistehtävän mukainen opintojakso. Opintojakso voidaan suorittaa 12. luokalla. Leirikoulun kohde valitaan yhdessä luokan ja luokanvalvojen kanssa ja leirikoulua varten voidaan järjestää varainhankintaa. Matkakohteen valinnassa painottuu antiikin kulttuuri, joten valittavia kohteita ovat muun muassa Italia ja Kreikka. Opintojakson tavoitteena on tutustua matkakohteen kulttuuriin, taiteeseen, kirjallisuuteen, arkkitehtuuriin, historiaan, politiikkaan ja tapakulttuuriin.

Opintojaksoa valmistellaan ennen matkaa johonkin matkaan teemaan liittyvällä kirjallisella/suullisella työllä. Sekä opiskelijat että opettajat valmistautuvat toimimaan oppaina matkalla. Leirikoulusta laaditaan yhteistyössä muistikirja.

Opiskelijan tulee hyväksyä ja allekirjoittaa matkan säännöt. Lisäksi matkalla ovat voimassa koulun järjestyssäännöt, joita täydennetään opettajan toimesta matkaa varten. Matkan säännöt lähetetään tiedoksi myös vanhemmille. Jos opiskelija on laiminlyönyt opiskeluaan tai lukion järjestyssääntöjä tai ollut paljon poissa, opettajat voivat evätä opiskelijalta oikeuden osallistua matkalle.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

Lukion aikana järjestetään myös kaikille suositeltavia projekteja, jotka ovat kahden opintopisteen arvoisia opintojaksoja.

Lapin lumoa, 2op
Minä ja työ, 2op
Kuoro, 2op
Tuusulan Rantatie ja taiteilijayhteisö, 2op
Englanninkielinen näytelmä, 2op

Wilma

Jokainen lukion opiskelija on velvoitettu käyttämään wilmaa, joka on lukiomme virallinen ja ensisijainen tiedotuskanava. Wilmassa opiskelijat ja huoltajat voivat muun muassa seurata opintojaksojen suoritusten kertymistä, olla yhteydessä opettajiin ja seurata ja selvittää poissaoloja.

Wilmatunnukset saa lukion alussa luokanvalvojen info-päivän kuluessa ja tämän jälkeen koulun toimistosta koulusihteeriltä. Tilapäisesti 8.9.2021 alkaen wilma-tunnukset saa rehtorilta. Wilmaan kirjaudutaan osoitteessa <https://wilma.vantaansteinerkoulu.fi/>

Järjestyssäännöt ja kurinpitosuunnitelma

Lukiossa noudatetaan koulun järjestyssääntöjä. Oppitunneilla vallitsee kaikkia osapuolia kunnioittava työrauha, jonka häirinnästä opettajalla on oikeus pyytää opiskelijaa poistumaan luokasta. Tarvittaessa opettaja voi haetuttaa rehtorin paikalle. Järjestyssääntöjen rikkomisesta seuraa rikkeen vakavuuden mukainen kurinpitorangeistus. Järjestyssäännöt ja kurinpitosuunnitelma löytyvät tästä linkistä:

<https://docs.google.com/document/d/1sVi9QONNj89X0RmIOcNtR9uXIWsVQM8Ra7W8GkHYXKX0/edit>

Plagiointi ja muu vilppi

Kirjallisten tehtävien plagiointi (suora kopiointi muista lähteistä) on kiellettyä. Plagiointiin kiinnitetään erityistä huomiota ja opiskelijaa voidaan rankaista kirjallisella varoituksella jo ensimmäisestä plagiointikerrasta. Samoin vilppi kokeissa tai muissa arvioitavissa koulutehtävissä on kiellettyä ja vilpistä seuraa ko. osasuorituksen hylkääminen sekä kurinpitorangeistus.

Opiskelijahuolto

Erityisopetus, tuki oppiaineiden oppitunneilla ja Lue -opintopaketti (2op)

Opetushenkilöstö toteuttaa oppimisen tukitoimet yhteistyönä, ja tuen tarvetta arvioidaan sekä opintojen alussa että niiden edetessä. Opiskelijalla on oikeus saada tukea oppimiseen kaikilla tunneilla. Oppimista edistävänä opintopakettina lukiossamme on lisäksi tarjolla kahden opintopisteen laajuinen Lue-jakso. Erityisopettajana Lue-opintopakettilla on Laura Ylimartimo. Opintopaketti on tarkoitettu niille, joilla on oppimisessa eri syistä johtuen vaikeuksia (esim. lukivaikeus, keskittymisen pulmia, pitkiä poissaolojaksoja tms.). Lukion alussa tehdään lukitesti, jonka tulosten perusteella pakettia suositellaan. Tuen vastaanottaminen on tärkeää, jotta tukitoimia voidaan järjestää esimerkiksi ylioppilaskokeessa. Opiskelijan on hyvä myös itse kertoa esimerkiksi yläkoulussa saaduista tukitoimista.

Erityisopetus on lähinnä pienryhmäopetusta. Lue-jaksolla käsitellään yhteisiä teemoja, mm. erilaisia oppimisen taitoja, kuten luku- ja opiskelutekniikoita, luetun ymmärtämistä, omien vahvuuksien hyödyntämistä oppimisessa, kokeisiin valmistautumista sekä opiskeluaikataulujen laatimista ja noudattamista. Ajan salliessa Lue-jaksolla voi myös olla mahdollista tehdä muiden opintojaksojen kesken olevia tehtäviä tai vaikkapa harjoitella yhdessä kokeeseen. Jaksolla saa apua myös erityisesti kirjoitelmien suunnitteluun ja laatimiseen.

Erityisopetuksessa oleminen ei kerrytä muiden opintojaksojen poissaoloja, vaan se on koulun muuta toimintaa. Tunnit pyritään kuitenkin pitämään siten, että ne haittaavat mahdollisimman vähän käynnissä olevaa muuta opetusta.

Kuraattori

Kuraattori Eira Renvall on Vantaan kaupungin sosiaalityön asiantuntija kouluyhteisössämme. Kuraattorin ensisijainen tehtävä on tukea ja helpottaa opiskelijan koulunkäyntiä. Yksilöllinen asiakastyö pitää sisällään opiskelijoiden koulunkäyntiin liittyvien haasteiden esille ottamisen ja pohdinnan. Kuraattorin kanssa pyritään kartoittamaan opiskelijan tuen tarve, vahvuudet sekä voimavarat. Kuraattori on tavattavissa A-rakennuksen työhuoneessaan yleensä maanantaisin ja keskiviikkoisin. Kuraattori Eira Renvallin tavoittaa wilma-viestillä tai numerosta 040 6174 680.

Psykologi

Psykologityön tarkoituksena koulussa on opiskelijoiden koulunkäynnin ja muun hyvinvoinnin tukeminen. Psykologi on oppilaiden ja vanhempien tavattavissa yksittäisiä neuvotteluja sekä pitempiaikaisia asiakaskontakteja varten. Psykologi toimii osana opiskelijahuoltotyöryhmää. Koulupsykologin työskentely on terveydenhuollon ammattihenkilöstön toimintaa ja tapahtuu potilaiden oikeuksia koskevan lainsäädännön mukaisesti. Lukuvuonna 2021-22 Vantaan kaupungin psykologi Elina Luotoon saa tarvittaessa yhteyden koulukuraattori Eira Renvallin kautta.

Kouluterveydenhuolto

Terveydenhoitaja Sanna Somero on tavattavissa lukiomme toimipisteessä terveydenhoitajan työhuoneessa aina parittoman viikon maanantaina ja mahdollisesti joka kuukauden ensimmäisenä perjantaina. Terveydenhoitajan tavoittaa parhaiten puhelimitse 040 6898 001. Lukion terveydenhoitaja tapaa lukion 1.luokan 16.8 klo 11-12 ja lukion 2.luokan 17.8 klo 11-12.

Koululääkäri käy koululla tekemässä määräaikaistarkastuksia. Koululääkäriin vastaanotot varataan terveydenhoitajan kautta.

Lukiseulat ja -testit

Uusille lukiolaisille teetetään syyslukukaudella ns. lukiseulat. Lukiseulojen tulosten perusteella lukiolaisille voidaan suosittaa varsinaisia lukivaikeustutkimuksia, joiden tuloksien

perusteella opiskelija voi anoa erityisjärjestelyjä YO-kirjoituksiin. Lukitestauksesta vastaa erityisopettaja Marja-Leena Vitikka. Lisätietoja lukitestauksesta saa häneltä tai rehtorilta. Lukiseula järjestetään koko luokalle ma 30.8.2021 klo 9-10.30.

Ylioppilastutkinto

Ylioppilastutkinnon suorittaminen

Valtakunnallinen ylioppilastutkinto järjestetään kahdesti vuodessa, keväällä ja syksyllä. Ylioppilastutkinto on suoritettava enintään kolmena peräkkäisenä tutkintokertana. Tutkinnon suorittaminen katsotaan aloitetuksi, kun ilmoitaudutaan ensimmäisen kerran tutkintoon, pakolliseen tai ylimääräiseen kokeeseen. Hylättyä koetta saa uusia kolme kertaa, hyväksytyt kokeet uusintakertojen määrälle ei ole ylärajaa.

Ylioppilastutkintoon kuuluu kevästä 2022 alkaen tutkinnon aloittaville vähintään viisi koetta, joista äidinkielen koe (tai S2 koe) on kaikille pakollinen. Neljä muuta tutkinnon pakollista koetta valitaan yksinkertaistettuna seuraavasti:

1) valitse ensin kolme koetta seuraavalta listalta

- toisen kotimaisen kielen koe (ruotsi)
- vieraan kielen koe (useimmiten englanti, voi olla myös espanja tms.)
- matematiikan koe
- reaaliaineen koe (esim. fysiikka, historia, biologia jne)

2) Valitse vielä yksi koe, esim. toinen reaalikoe, matematiikka tai ruotsi (se kumpi on vielä valitsematta, toinen vieraan kielen koe)

Tutkinnon pakollisiin kokeisiin tulee sisältyä vähintään yksi pitkän oppimäärän (kieli tai matematiikka) koe. Pakollisten kokeiden lisäksi tutkinto voi sisältää yhden tai useamman ylimääräisen kokeen.

HUOM. Keväällä 2022 ja sen jälkeen tutkinnon aloittavien tulee suorittaa vähintään viisi koetta. Lisätietoja uudistuksesta löydät täältä: <https://www.ylioppilastutkinto.fi>

Ylioppilaskirjoitusten järjestämisestä lukiossamme vastaa abiluokanvalvoja Anne Kautiainen, jonka tavoittaa lähtökohtaisesti wilma-viestillä.

Erityisjärjestelyt ylioppilaskirjoituksissa

Kokelaan on mahdollista anoa erityisjärjestelyitä (ensisijaisesti lisäaikaa) YO-kirjoituksiin esimerkiksi lukihäiriön tai lääkärintlausunnon nojalla. Vieraskielisten (äidinkieli muu kuin suomi) kokelaiden tulee anoa osallistumisoikeus S2-kokeeseen ja halutessaan he voivat anoa myös lisäaikaa muiden aineiden YO-kokeisiin. Erityisjärjestelyhakemuksissa opiskelijan/huoltajan tulee olla itse aktiivinen ja olla yhteydessä abiluokanvalvoja Anne Kautiaiseen hyvissä ajoin (noin vuosi) ennen YO-kokeiden aloittamista.

Digitaalinen ylioppilastutkinto

Lukuvuonna 2021-2022 kaikki ylioppilastutkinnon kokeet suoritetaan digitaalisesti. Kokelas tekee kokeen omalla kannettavalla tietokoneella abittijärjestelmässä. Lisäksi kokelaalla tulee olla omat langalliset kuulokkeet. Koneen ja lisävarusteiden toimivuus tulee olla testattuna hyvissä ajoin ennen YO-koetta. Lisätietoja laitteiden toimivuudesta ja testauksesta saa abiluokanvalvoja Anne Kautiaiselta.

Tarvittaessa kokelas voi pyytää koululta tietokonetta lainaksi. Abiluokanvalvoja Anne Kautiainen perehdyttää abiluokanvalvojantunneillaan YO-kirjoituksiin osallistujat kaikkiin käytännön järjestelyihin. Opiskelijan tulee silti itse olla hereinen ja vastuullinen kaikissa YO-kirjoituksiin liittyvissä asioissa. Tarvittaessa opinto-ohjaaja Lotta Laitinen ja rehtori Anu Kiskola toimivat opiskelijoiden tukena Anne Kautiaisen ohella.

Ylioppilastutkintoon ilmoittautuminen

Kevään 2022 tutkintoon on ilmoittauduttava viimeistään ma 22.11.2021 ja syksyn 2022 tutkintoon viimeistään keskiviikkona 25.5.2022. Jos kevään kokeeseen ilmoittautuja odottaa syksyn 2021 YO-tuloksia, jotka vaikuttavat kevään 2022 kirjoitusten ilmoittautumisiin, otetaan ilmoittautumisia vastaan kaksi päivää syksyn YO-kokeiden tulosten julkistamisen jälkeen.

Ilmoittautumislomake, joka kokelaan on allekirjoitettava, täytetään Anne Kautiaisen kanssa yhteistyössä hänen tarkemmin ilmoittamana ajankohtana. Ilmoittautuminen on sitova. Ilmoittautuessa tehtyjä valintoja, jotka koskevat aineyhdistelmää, kokeen pakollisuutta tai ylimääräisyyttä tai kokeen tasoa, ei voi muuttaa jälkikäteen.

Syksyn 2021 ylioppilaskirjoituksiin osallistuvan täytyy olla suorittanut ko. oppiaineiden pakolliset opinnot pe 27.8.2021 mennessä. Ylioppilastutkintotodistuksen syksyllä 2021 haluavien tulee olla suorittanut lukion oppimäärän mukaiset opinnot 29.10.2021 mennessä. Kevään 2022 ylioppilaskirjoituksiin osallistuvan täytyy olla suorittanut ko. oppiaineiden pakolliset opinnot ma 31.01.2021 mennessä. Ylioppilastutkintotodistuksen keväällä 2022 haluavien tulee olla suorittanut lukion oppimäärän mukaiset opinnot pe 29.04.2021 mennessä. Ylioppilastutkintotodistus myönnetään kun kaikki neljä pakollista koetta ja lukion päättötodistus on suoritettu hyväksyttävästi.

Syksyn 2021 YO-koepäivät

Päivämäärä	Koe
ma 13.9.2021	äidinkieli (suomi), lukutaidon koe
ke 15.9.2021	reaali: psykologia, historia, biologia, fysiikka, filosofia
pe 17.9.2021	vieras kieli, pitkä oppimäärä: englantia, venäjä, saksa, ranska, espanja
ma 20.9.2021	toinen kotimainen kieli (ruotsi), pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ti 21.9.2021	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä

to 23.9.2021	reaali: uskonto, elämänkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, maantiede, kemia, terveystieto
pe 24.9.2021	äidinkieli (suomi), kirjoitustaidon koe, S2 –koe
ma 27.9.2021	vieras kieli, lyhyt oppimäärä: englanti, ranska, espanja, saksa, venäjä, italia

Kevään 2022 YO-koepäivät

Päivämäärä	Koe
ti 15.3.2022	äidinkieli (suomi), lukutaidon koe, S2 –koe
to 17.3.2022	vieras kieli, lyhyt oppimäärä: englanti, ranska, espanja, saksa, venäjä, italia, portugali
pe 18.3.2022	äidinkieli (suomi), kirjoitustaidon koe
ma 21.3.2022	vieras kieli, pitkä oppimäärä: englanti, ranska, espanja, saksa, venäjä
ke 23.3.2022	matematiikka, pitkä ja lyhyt oppimäärä
pe 25.3.2022	reaali: uskonto, elämänkatsomustieto, yhteiskuntaoppi, kemia, maantiede, terveystieto
ma 28.3.2022	toinen kotimainen kieli (ruotsi), pitkä ja keskipitkä oppimäärä
ke 30.3.2022	reaali: psykologia, filosofia, historia, fysiikka, biologia

Opintojaksojen kuvaukset

Opintojaksojen kuvauksia voidaan tarvittaessa täydentää ja/tai päivittää uuden opetussuunnitelman käytännön jalkautumisen myötä.

Äidinkieli ja kirjallisuus

Tekstin tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (Ä11)

Tervetuloa opiskelemaan lukion äidinkieltä ja kirjallisuutta. Ensimmäisellä jaksolla syvennetään tekstilajien tuntemusta ja opiskellaan tekstikokonaisuuden rakentamista sekä kirjoittamisprosessia. Jaksolla kirjoitetaan yksin ja yhdessä ja luetaan yksi kokonaisteos.

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (Ä12) + Vuorovaikutus, 1 op (Ä13)

Lukion toisella äidinkielen jaksolla opiskellaan ja syvennetään tietoisuutta kielestä sosiaalisena ja yhteisöllisenä ilmiönä sekä merkitysten muodostajana eli tutustutaan tarkemmin kielen ydinolemuksen. Vuorovaikutustaidoista opiskellaan erityisesti ryhmäviestintätaitoja. Kielitiedossa kerrataan tärkeät lause- ja virkerakenteet. Jakson aikana luetaan yhdestä kahteen kokonaisteosta.

Kirjallisuus 1, 2 op (Ä14)

Tekstien tulkinta 1, 2 op (Ä15)

Kirjoittaminen 1, 1 op (Ä16)

Vuorovaikutus 2, 1 op (Ä17)

Kirjallisuus 2, 2 op (ÄI8)

Vuorovaikutus 3, 2 op (ÄI9)

Kirjoittaminen 2, 2 op (ÄI10)

Tekstien tulkinta 2, 2 op (ÄI11)

Sanataide, 2 op (STE 4)

Sanataiteessa tutustutaan muutamaa länsimaisen kirjallisuuden keskeiseen teokseen, kuten saksankielisen alueen kansalliseepokseen Nibelungenlied ja Shakespearen näytelmään Macbeth. Lukutehtävät ja myös useimmat kirjoitustehtävät tehdään ryhmissä yhteistyönä. Sanataiteen lajeja on esillä laajasti, mutta eniten keskitytään runouteen ja sanoituksiin, joiden avulla harjoitellaan parityönä myös runoanalyysiä. Jaksoon sisältyy myös luovempia kirjoitustehtäviä. Sanataiteen jaksolla saa yhteistyönä luettua ainakin yhden kokonaisteoksen.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)

Tekstien tulkinta ja kirjoittaminen, 2 op (S21)

Kieli- ja tekstitietoisuus, 1 op (S22)

Vuorovaikutus 1, 1 op (S23)

Kirjallisuus 1, 2 op (S24)

Tekstien tulkinta, 2 op (S25)

Kirjoittaminen 1, 1 op (S26)

Vuorovaikutus 2, 1 op (S27)

Kirjallisuus 2, 2 op (S28)

Vuorovaikutus 3, 2 op (S29)

Kirjoittaminen 2, 2 op (S210)

Tekstien tulkinta 2, 2 op (S211)

Englanti, A-oppimäärä

Opiskelutaidot, 1 op (ENA1) + Englanti globaalina kielenä, 3 op (ENA2)

Pohditaan omaa kieli-identiteettiä, aloitetaan kieliprofiilin laatiminen ja perehdytään englantiin globaalina kielenä. Kerrataan perusopetuksen aikana opittua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.

Englannin kieli ja kulttuuri, 2 op (ENA3)

Tutustutaan erilaisiin kulttuuri-ilmiöihin, sekä kirjoitettuun että esittävään taiteeseen.

Opintojaksolla voidaan hyödyntää opiskelijoiden omaa luovuutta erilaisissa tuotoksissa.

Englanti ja vaikuttaminen, 2 op (ENA4)

Opintojakson aihepiirit käsittelevät yhteiskunnallista vaikuttamista ja ympäristön kannalta haitallista käyttäytymistä. Tutustutaan monipuolisesti ajankohtaisiin aiheisiin.

Englanti ja kestävä kehitys, 2 op (ENA5)

Tekstit käsittelevät luonnon, ihmisen ja teknologian suhdetta. Aiheeseen tutustutaan tieteen eri näkökulmista.

Englanti ja työelämä, 2 op (ENA6)

Vahvistetaan kielitaitoa osa-alueilla, jotka liittyvät jatko-opintoihin ja työelämään. Päivitetään tarvittaessa kielitaitoprofilia vastaamaan tuleviin tarpeisiin.

Ympäristö, 2 op (ENA7)

Käsitellään ympäristöön liittyviä teemoja niin opiskelijan omasta lähtökohdasta käsin kuin myös eri tieteenalojen kautta.

Englannin suullinen, 2 op (ENA8)

Harjoitellaan ja vahvistetaan suullista kielitaitoa pienemmissä ja suuremmissa ryhmissä.

Englannin yo-valmennus, 2 op (ENA9)

Kerrataan keskeisiä sisältöjä aiemmilta opintojaksoilta ja harjoitellaan ylioppilaskokeeseen.

Ruotsi, B1-oppimäärä

Opiskelutaidot ja kieli-identiteetin rakentaminen, 1 op (RUB11) + Ruotsin kieli arjessani, 3 op (RUB12)

Kartoitetaan opiskelijan vahvuuksia ja kehittämisen kohteita ruotsin kielen eri osa-alueilla sekä arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kerrataan perusopetuksen aikana opittua ja vahvistetaan vuorovaikutustaitoja.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (RUB13)

Luetaan ja tulkitaan erilaisia tekstejä ja harjoitellaan tekstin tuottamista. Syvennetään pohjoismaisten kulttuuri-ilmiöiden tuntemusta ja tutustutaan ruotsinkielisiin medioihin.

Ympäristömme, 2 op (RUB14)

Tutustutaan erilaisiin tekstityyppeihin ja harjoitellaan tekstin tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

Opiskelu- ja työelämä, 2 op (RUB15)

Harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön. Päivitetään tarvittaessa kielitaitoprofilia vastaamaan tuleviin tarpeisiin.

Viesti ja vaikuta puhuen, 2 op (RUB16)

Syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä ja täydennetään niitä opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Moduulin aikana voidaan pitää valmistelua edellyttävä suullinen esitys.

Kestävä elämäntapa, 2 op (RUB17)

Syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Moduulissa käsitellään erilaisia teemoja ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kestävän elämäntavan näkökulmista. Vahvistetaan monipuolisesti sanaston ja rakenteiden hallintaa.

Kohti ylioppilaskirjoituksia, 2 op (RUB18)

Tavoitteena on valmistaa opiskelija ruotsin ylioppilaskokeeseen vahvistamalla hänen jo olemassa olevaa kielitaitoaan. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihealueita ja sanastoa. Käydään läpi keskeisimpiä kielioopin ilmiöitä opiskelijoiden tarpeiden mukaan

Evangelisluterilainen uskonto

Uskonto ilmiönä, 2 op (UE1)

Opintojakso koostuu kahdesta aihekokonaisuudesta. Ensimmäinen osio käsittelee uskonnon olemusta, lähestymisnäkökulmana ovat uskonnon ulottuvuudet ja uskonnollinen yleissivistys. Jälkimmäisessä osiossa tutustutaan juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin opintojakson valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti.

Maailmanlaajuinen kristinusko, 2 op (UE2)

Opintojakso käsittelee Kristinuskoa maailmassa ennen ja nyt. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan luovia ongelmalähtöisiä oppimisprojekteja, joiden kautta opiskelija tutustuu kristinuskon yleisiin kehityslinjoihin, kirkkokuntien erityispiirteisiin ja nykypäivän kristilliseen kenttään maailmassa.

Maailman uskonnot, 2 op (UE3)

Uskonto Suomessa, 2 op (UE4)

Opintojaksolla tutustutaan monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nykysuomessa. Tavoitteena on ymmärtää uskontoihin liittyvän tiedon tarpeellisuus yhteiskunnassa ja kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä. Keskeisiä sisältöjä ovat Suomen uskontotilanne ja uskonnollisten yhteisöjen muodot ja vaikutus yhteiskunnan eri sektoreilla, sekularisaatio, uskonnottomuus, uskonnonvapaus ja lainsäädäntöön liittyvät asiat, uskonto tapakulttuurissa. Osana opintojaksoa voidaan toteuttaa vapaaehtoistyöprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan.

Uskonto taiteissa, 2 op (UE5)

Opintojaksolla pohditaan taiteen ja uskonnon keskinäistä suhdetta sekä niiden vaikutusta ihmiseen ja ympäröivään kulttuuriin ja yhteiskuntaan. Opintojakson aikana voidaan käsitellä tiettyjä taidetta ja uskontoa yhdistäviä syventäviä teemoja, kuten esimerkiksi suomalaista kansallisromantiikkaa ja luonnonuskontoja, uskonnon ja taiteen leikkauspintoja nykytaiteessa tai vaikkapa Bysantin aikakautta.

Uskonto, tiede ja media, 2 op (UE6)

Uskonnon abivalmennus, 2 op (UE7)

Elämäkatsomustieto

Minä ja hyvä elämä, 2 op (ET1)

Erilaisten hyvän elämän näkökulmien pohtimista perinteisen opetuskeskustelun merkeissä ja lehteä tekemällä.

Minä ja yhteiskunta, 2 op (ET2)

Yhteiskunnallisten instituutioiden ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden läpikäyntiä, kestävän kehityksen periaatteisiin tutustumista sekä yhteiskuntatieteiden perusteiden oppimista.

Kulttuurit, 2 op (ET3)

Kulttuurintutkimuksen ja kulttuurin eri puolien käsittelyä monipuolisesti. UNESCO:n maailmanperintökohteiden läpikäymistä.

Katsomukset, 2 op (ET4)

Maailman- ja elämäkatsomuksen käsitteiden tarkastelua. Maailmankuvien historiallisen kehityksen tarkastelua tekstien kautta.

Uskonnot ja uskonottomuus, 2 op (ET5)

Maailmanuskontoihin perehtymistä ja katsomuksettomien perinteeseen tutustumista.

Tulevaisuus, 2 op (ET6)

Tulevaisuuteen tutustuminen tieteellisestä näkökulmasta. Tulevaisuuden tutkimisen käsittelyä. Dystopioiden ja utopioiden käsittelyä.

Elämäkatsomustiedon abivalmennus, 2 op (ET7)

ET:n keskeisten käsitteiden kertaus ylioppilaskokeisiin valmistautumista varten.

Ortodoksinen uskonto

Uskonto ilmiönä, 2 op (UO1)

Opintojaksolla tutustutaan uskontoon yleisinhimillisenä ilmiönä sekä juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskon syntyyn, leviämiseen ja jakaantumiseen ja näiden kolmen uskonnon yhteisiin juuriin ja kohtaamisiin historiassa ja nykyajassa.

Ortodoksisuus maailmassa, 2 op (UO2)

Opintojaksossa perehdytään ortodoksinen perinteen historialliseen kehitykseen ja monimuotoisuuteen maailmassa sekä ortodoksinen kirkon ja muiden kristillisten perinteiden eettiseen ajatteluun ja yhteiskunnalliseen vaikutukseen. Tutustutaan kristittyjen yhteistyöhön ja uskontojen väliseen vuoropuheluun ja pohditaan ajankohtaisia ortodoksisuuteen ja muuhun kristinuskoon liittyviä kysymyksiä.

Islamin uskonto

Uskonto ilmiönä, 2 op (UI1)

Opintojaksolla tutustutaan uskontoon yleisinhimillisenä ilmiönä sekä juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskon syntyyn, leviämiseen ja jakaantumiseen ja näiden kolmen uskonnon yhteisiin juuriin ja kohtaamisiin historiassa ja nykyajassa.

Ole yhteydessä opinto-ohjaajaan tai rehtoriin, jos aiot suorittaa islamin uskonnon opintojakson Tikkurilan lukiossa lähiopetuksessa. Vaihtoehtoisesti voit suorittaa lukion pakollisen valtakunnallisen opintojakson suorittamalla UE1-opintojakson, jonka sisältö vastaa UI1-kurssin sisältöä.

Katolinen uskonto

Uskonto ilmiönä, 2 op (UK1)

Opintojaksolla tutustutaan uskontoon yleisinhimillisenä ilmiönä sekä juutalaisuuteen, islamiin ja kristinuskon syntyyn, leviämiseen ja jakaantumiseen ja näiden kolmen uskonnon yhteisiin juuriin ja kohtaamisiin historiassa ja nykyajassa. Opintojakson sisältö vastaa UE1-opintojakson sisältöä.

Maailmanlaajuinen kristinusko (UK2)

Opintojakso käsittelee Kristinuskoa maailmassa ennen ja nyt. Opintojakson aikana tehdään mahdollisuuksien mukaan luovia ongelmalähtöisiä oppimisprojekteja, joiden kautta opiskelija tutustuu kristinuskon yleisiin kehityslinjoihin, kirkkokuntien erityispiirteisiin ja nykypäivän kristilliseen kenttään maailmassa. Opintojakson sisältö vastaa UE2-opintojakson sisältöä.

Filosofia

Filosofian johdanto, 2 op (F11)

Tutustutaan filosofiseen ajatteluun ja filosofisen perinteen historiaan. Opitaan filosofian peruskäsitteistöä ja ajattelun työvälineitä.

Etiikka, 2 op (F12)

Käydään läpi länsimaisen etiikan perusnäkemymiä Aristoteleesta John Stuart Milliin. Tutustutaan myös elämänfilosofioiden perinteisiin ja soveltavan etiikan kysymyksiin esimerkiksi kysymyksiin ympäristöetiikasta.

Yhteiskuntafilosofia, 2 op (F13)

Yhteiskuntafilosofian keskeiset suuntauukset. Länsimaisten yhteiskunnallisten aatteiden esittelyä. Oikeudenmukaisuuden ja vapauden käsittelyä monesta näkökulmasta.

Totuus, 2 op (F14)

Metafysiikan, mielenfilosofian, tieto-opin ja tieteenfilosofian keskeisimmät sisällöt. Modernin logiikan perusteita.

Filosofian abivalmennus, 2 op (F15)

Tavoitteena on kerrata filosofian keskeiset sisällöt ja valmistautua ylioppilaskirjoituksiin. Käydään läpi vanhoja ylioppilaskokeiden kysymyksiä, kerrataan aiempien opintojaksojen keskeiset käsitteet, opitaan kysymysten lukutekniikkaa ja harjoitellaan vastaustekniikkaa. On myös mahdollisuus syventyä entisestään filosofian osa-alueisiin ja keskeisiin kysymyksiin oppilaiden toiveiden mukaisesti.

Historia

Ihminen, ympäristö ja historia, 2 op (HI1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, miten taloudellinen perusta nykyisille yhteiskunnille on kehittynyt. Tavoitteena on myös ymmärtää kehityksen vuorovaikutus luonnonolojen kanssa. Opintojakson sisällöissä painotetaan antiikin ajanjaksoa. Käsitellään myös pyyntikulttuurit, maanviljelyn ja kaupankäynnin aloittaminen ja muinaiset korkeakulttuurit. Luodaan kehitysyhteyksiä nykypäivään erityisesti ihmisen ja luonnon suhdetta avaavasti. Näin syntyy näkemys teollistumisesta, nykyisen kulutusyhteiskunnan kehityksestä sekä huoli talouskasvun rajoista. Käsitellään sosiaali- ja ympäristöhistoriaa, väestökehitystä, tieteen ja tekniikan historiaa ja harjoitellaan historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Kansainväliset suhteet, 2 op (HI2)

Luodaan kokonaiskuva ihmiskunnan kehitysvaiheista ja käsitellään erilaisia historiankäsitteitä (esim. Spengler, Hegel, Marx). Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kansainvälistä politiikkaa 1900-luvun alusta nykypäivään. Opintojakson sisältöjä ovat imperialismi, maailmansodat, kylmä sota, siirtomaiden itsenäistyminen ja kansainvälisen politiikan ilmiöt lähimenneisyydessä. Opintojaksolla käsitellään kansainvälisen politiikan toimijoiden keinoja tavoitella turvallisuutta ja arvovaltaa, toimijoiden välistä yhteistyötä ja kilpailua vallasta sekä erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien vaikutusta toimijoihin. Perehdytään aiheisiin liittyvien lähteiden tulkintaan ja arviointiin sekä taitoihin hakea, analysoida ja tuottaa tietoa.

Itsenäisen Suomen historia, 2 op (HI3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää Suomen historiaa autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Opintojakson sisältöjä ovat Ruotsin vallan ajan lopun ja Venäjän vallan ajan vaikutukset Suomen erityislaatuun, itsenäistyminen, sisällissota ja eheyttämisen aika, talvi- ja jatkosota, suomettuminen, nopea modernisaatio ja hyvinvointivaltion synty sekä lähimenneisyys.

Opintojaksolla tarkastellaan Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehitystä mukaan lukien kriisit, siirtymistä sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä muutoksia politiikassa, taloudessa ja kulttuurissa. Perehdytään myös Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Eurooppalainen ihminen, 2 op (HI4)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää eurooppalaisten maailmankuvan kehityksen ja keskeisimmät heidän luomansa kulttuurilliset saavutukset. Opintojakson sisällöissä painotetaan keskiajan ajanjaksoa. Käsitellään esimerkiksi keskiajan kristillisyyttä,

renessanssi, uskonpuhdistus, luonnontieteiden nousu valistus ja ihmisoikeuksien synty, 1800-luvun suuret aatteet ja moderni aika. Opintojaksolla tarkastellaan kulttuuriperintöä, taidetta ja tiedettä oman aikansa ilmentäjinä, sukupuolta ja arkielämää.

Ruotsin itämaasta Suomeksi, 2 op (HI5)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää Suomen historiaa alueen ensimmäisistä ihmisistä 1800-luvulle asti. Opintojakson sisältöjä ovat suomalaisten ja saamelaisten alkuperä, rautakausi, keskiaika, Kustaa Vaasan uudistukset, Ruotsin suurvaltakausi, vapaudenaika ja hyödyn aika, Suomen liittäminen Venäjään sekä kansallisen tietoisuuden herääminen. Opintojaksolla perehdytään arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Lisäksi syvennytään lähiympäristön historian lähteisiin.

Maailman kulttuurit kohtaavat, 2 op (HI6)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina. Opintojaksolla sisällöiksi valitaan yksi tai useampi seuraavista: Amerikan alkuperäiskulttuurit, Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit, Aasian kulttuurit, Afrikan kulttuurit, arktiset kulttuurit, Latalalaisen Amerikan kulttuurit ja Lähi-idän kulttuurit. Opintojaksolla tarkastellaan käsitettä kulttuuri ja keskeisiä kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksia.

Historian abivalmennus, 2-4 op (HI8/HI9)

Opintojakso/illa kerrataan historian opintojaksojen keskeiset oppisisällöt ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Yhteiskuntaoppi

Suomalainen yhteiskunta, 2 op (YH1)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, keillä Suomessa on valtaa ja että opiskelija kykenee arvioimaan yksittäisen kansalaisen vaikutusmahdollisuuksia. Opintojakson sisältöjä ovat valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko, oikeusvaltion käsite, sisäinen turvallisuus, hyvinvointi ja tasa-arvo, Suomen yhteiskunnan rakenne ja väestö. Opintojaksolla perehdytään valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistön ja teorioita käyttöön.

Taloustieto, 2 op (YH2)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää talouden toimintaa ja pystyy seuraamaan ajankohtaiskeskustelua taloudesta. Opintojakson sisältöjä ovat kuluttaminen, työ ja yrittäminen, sijoittaminen, markkinat, suhdanteet ja työttömyys, kansantalous ja globaali talous ja talouspolitiikka. Opintojaksolla käsitellään talouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävä kehityksen näkökulmasta.

Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma, 2 op (YH3)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää Euroopan yhdentymistä sen merkitystä yksittäisen kansalaisen asemaan. Opintojakson sisältöjä ovat Eurooppalaisuus, eurooppalainen identiteetti, EU:n päätöksenteko, yhteinen talous- ja rahapolitiikka,

eurojärjestelmä, turvallisuuspolitiikka ja uudet turvallisuusuhat, globalisaatio ja yhteisymmärryksen mahdollisuudet. Opintojaksolla seurataan ajankohtaisia maailman tapahtumia ja keskustellaan kansainvälisen politiikan ilmiöistä.

Lakitieto, 2 op (YH4)

Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tuntee Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusteet. Opintojakson sisältöjä ovat oikeudelliset perustekäsitteet, perheoikeus, työoikeus, kuluttajansuoja, velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys, asuminen, muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin, tekijänoikeudet, ympäristöoikeus sekä rikos- ja prosessioikeus. Opintojaksolla tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioden hoitamiseen.

Yhteiskuntaopin abivalmennus, 2 op (YH5)

Kerrataan yhteiskuntaopin opintojaksojen keskeiset oppisisällöt ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Psykologia

Toimiva ja oppiva ihminen, 2 op (PS1)

Opiskelija harjaantuu ohjaamaan omaa toimintaansa lukiolaisena niin koulussa kuin koulun ulkopuolella. Tämän osion aikana opiskelija saa myös valmiuksia suunnitella ajankäyttöään siten, että hän selviytyy opiskelun ja muun elämän vaatimuksista sekä tunnistaa tapoja edistää hyvinvointiaan ja toimintakykyään.

Kehittyvä ihminen, 2 op (PS2)

Psykologian toisella opintojaksolla syvennyttään ihmisen kehityksen psyykkisiin, fyysisiin ja sosiaalisiin tekijöihin. Opintojakson tavoitteena on ymmärtää laajasti yksilön elämänkaareen vaikuttavia seikkoja, kehitystekijöiden välistä vuorovaikutusta sekä kehityksen säännönmukaisuuksia ja yksilöllisyyttä. Opintojaksolla tutustutaan klassisiin kehitysteorioihin, joita peilataan opiskelijan oman elämänkaaren valossa. Tiedollisen aineksen hallinnan lisäksi opintojaksolla korostuu opiskelijan havainnointi omasta kehityksestään, oman kehityksensä haasteista ja mahdollisuuksista vaikuttaa niihin.

Tietoa käsittelevä ihminen, 2 op (PS3)

Psykologian kolmannella opintojaksolla syvennyttään ihmisen kehityksen psyykkisiin, fyysisiin ja sosiaalisiin tekijöihin. Opintojakson tavoitteena on ymmärtää laajasti yksilön elämänkaareen vaikuttavia seikkoja, kehitystekijöiden välistä vuorovaikutusta sekä kehityksen säännönmukaisuuksia ja yksilöllisyyttä. Opintojaksolla tutustutaan klassisiin kehitysteorioihin, joita peilataan opiskelijan oman elämänkaaren valossa. Tiedollisen aineksen hallinnan lisäksi opintojaksolla korostuu opiskelijan havainnointi omasta kehityksestään, oman kehityksensä haasteista ja mahdollisuuksista vaikuttaa niihin.

Tunteet ja mielenterveys, 2 op (PS4)

Opintojakson tarkoituksena on syventää ensimmäisellä opintojaksolla omaksuttua tietoa emootioista sekä tarkastella syvällisemmin ihmisen toiminnan psyykkistä ohjautumista. Opiskelija kehittää ymmärrystään yksilön ja yhteisön hyvinvoinnista ja onnellisuudesta sekä pohtii niihin vaikuttavia tekijöitä. Mielenterveyttä käsittelevässä aihekokonaisuudessa

tavoitteena on oppia tunnistamaan mielenterveyden häiriöitä, tuntea niiden hoitomuotoja (psykoterapia, lääkehoito) sekä hallita erilaisia psyykkistä hyvinvointia ylläpitäviä keinoja.

Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen, 2 op (PS5)

Opintojaksolla pohditaan persoonallisuuden syntyyn ja sen muokkaantumiseen vaikuttavia tekijöitä. Opiskelija tutustuu erilaisiin Persoonallisuusteorioihin sekä oppii arvioimaan 43 erilaisia näkökulmia persoonallisuuteen. Opintojaksolla tutustutaan myös sosiokulttuuristen tekijöiden vaikutukseen persoonallisuuspsykologian näkökulmasta. Opiskelija pääsee mahdollisesti analysoimaan omaa persoonallisuuttaan laajan persoonallisuusinventaarin kautta.

Psykologian abivalmennus, 2 op (PS6)

Opintojaksolla kerrataan lukion psykologian oppimäärä ja syvennetään tietoja ylioppilaskirjoituksia varten. Opintojakso valmistaa opiskelijaa ylioppilaskoetta varten. Kertauksen lisäksi opintojaksolla käsitellään koetilanteeseen liittyviä tekijöitä ja harjoitellaan hyvän ainereaalivastauksen kirjoittamista. Opintojakso sisältää psykologian preliminäärikokeen palautteineen.

Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Luvut ja yhtälöt, 2 op (MAY1)

Opintojaksolla lähinnä kerrataan aiemmin opittua: lukujoukkoja ja peruslaskutoimituksia, prosenttilaskentaa, potenssin laskusääntöjä, verrannollisuutta, funktioita ja erilaisia yhtälöitä. Opintojakson suoritus luetaan opiskelijan valitsemaan matematiikan oppimäärään (pitkä tai lyhyt).

Matematiikan pitkä oppimäärä

Funktiot ja yhtälöt 1, 3 op (MAA2)

Opintojakson aikana perehdytään polynomifunktioihin, -yhtälöihin ja -epäyhtälöihin, muistikaavoihin, tekijöihin jakamiseen, potenssifunktioihin, rationaalifunktioihin ja juurifunktioihin.

Geometria, 2 op (MAA3)

Opintojaksolla tutustutaan ympyrään, monikulmioihin, yhdenmuotoisuuteen, sini- ja kosinilauseeseen ja avaruusgeometriaan.

Analyttinen geometria ja vektorit, 3 op (MAA4)

Opintojaksolla perehdytään käyrän yhtälöihin, yhtälöryhmiin, itseisarvoyhtälöihin, ja vektoreihin.

Funktiot ja yhtälöt 2, 2 op (MAA5)

Opintojakson aikana keskitytään trigonometriin funktioihin yksikköympyrässä, murtopotensseihin ja logaritmeihin.

Derivaatta, 3 op (MAA6)

Opintojaksolla keskitytään raja-arvoon, jatkuvuuteen ja derivaattaan.

Integraalilaskenta, 2 op (MAA7)

Opintojakson keskeisenä sisältönä on integraalifunktio ja integrointi, mm. pinta-alan ja tilavuuden laskeminen integroimalla.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAA8)

Opintojaksolla perehdytään keskilukuihin ja keskihajontaan, korrelaatioon ja lineaariseen regressioon, todennäköisyyteen ja todennäköisyysjakaumiin.

Talousmatematiikka, 2 op (MAA9)

3D-geometria, 2 op (MAA10)

Tämän opintojakson sisältöjä ovat avaruuden vektorit, piste, suora, kulma ja taso avaruudessa ja kahden muuttujan funktio ja pinta.

Algoritmit ja lukuteoria, 2 op (MAA11)

Opintojaksolla perehdytään algoritmiseen ajatteluun ja logiikan ja lukuteorian perusteisiin.

Analyysi ja jatkuva jakauma, 2 op (MAA12)

Opintojakson aikana tutustutaan paloittain määriteltyihin funktioihin, käänteisfunktioihin, epäoleellisiin raja-arvoihin ja integraaleihin ja jatkuviin todennäköisyysjakaumiin.

Pitkän matematiikan abivalmennus, 2 op (MAA13)

Opintojaksolla kerrataan lukion pitkän matematiikan oppimäärä, syvennetään aiempien opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Matematiikan lyhyt oppimäärä

Lausekkeet ja yhtälöt, 2 op (MAB2)

Opintojakson keskeisenä tavoitteena on yhtälöiden ja yhtälöparien käyttäminen jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa. Tavoitteena on ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet ja tutkia näitä ohjelmistojen (erityisesti GeoGebran avulla) sekä oppia ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä. Lisäksi opintojaksolla perehdytään lukujonoihin (aritmeettiset ja geometriset lukujonot).

Geometria, 2 op (MAB3)

Opintojaksolla tehdään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista. Tavoitteena on oppia ratkaisemaan käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen. Opintojaksolla opitaan kuvioiden ja kappaleiden pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen ja mallintaminen esimerkiksi geogebbran avulla.

Matemaattisia malleja, 2 op (MAB4)

Opintojaksolla opitaan kuvaamaan matemaattisilla malleilla reaalimaailman ilmiöitä ja arvioidaan mallien toimivuutta ja käyttökelpoisuutta. Mallintaminen tapahtuu pääasiassa koordinaatiston avulla. Keskeisinä välineinä mallintamisessa on lineaarinen ja eksponentiaalinen malli. Opintojaksolla opitaan potenssi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaiseminen.

Tilastot ja todennäköisyys, 2 op (MAB5)

Opintojaksolla käsitellään ja tulkitaan tilastollisia aineistoja, mm. regression ja korrelaation avulla, syvennyttään tietotekniikan käyttöön tilastotehtävissä. Lisäksi opintojaksolla perehdytään todennäköisyyslaskennan perusteisiin sekä erilaisiin todennäköisyyslaskennan malleihin.

Talousmatematiikan alkeet, 1 op (MAB6)

Opintojaksolla kerrataan prosenttilaskennan perustilanteet. Prosenttilaskentaa hyödynnetään mm. verotuksen, säästämisen, korkolaskennan ja indeksien opiskelussa. Opintojakson aiheisiin kuuluu myös eri valuutat ja niiden vaihtamiseen liittyvät probleemat.

Talousmatematiikka, 1 op (MAB7)

Opintojakson keskeinen tavoite on, että opiskelija pystyy ilmaisemaan ja laskemaan talouteen liittyviä käsitteitä ja tilastoja numeerisesti.

Matemaattinen analyysi, 2 op (MAB8)

Opintojaksolla kerrataan funktion käsite, ratkaistaan epäyhtälöitä ja tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin sekä tutkitaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla. Polynomifunktion pienimmän ja suurimman arvon laskemista harjoitellaan soveltavien tehtävien ja GeoGebran avulla.

Tilastolliset ja todennäköisyysjakaumat, 2 op (MAB9)

Opintojaksolla kerrataan funktion käsite, ratkaistaan epäyhtälöitä ja tutkitaan funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin sekä tutkitaan polynomifunktion kulkua derivaatan avulla. Polynomifunktion pienimmän ja suurimman arvon laskemista harjoitellaan soveltavien tehtävien avulla.

Lyhyen matematiikan abivalmennus, 2 op (MAB10)

Opintojaksolla kerrataan lukion lyhyen matematiikan oppimäärä, syvennetään pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojakson aikana myös varmistetaan opiskelijan tekniset valmiudet matematiikan yo-kokeen tekemiseen abittiympäristössä.

Fysiikka

Fysiikka luonnontieteenä, 1 op (FY1)

Fysiikka, ympäristö ja yhteiskunta, 1 op (FY2)

Opintojaksolla opiskelija saa kuvan fysiikan kokeellisesta luonteesta ja tutustuu kvantitatiiviseen mallintamiseen. Keskeisenä näkökulmana on, miten uutta tietoa rakennetaan tekemällä havaintoja ja kokeita fysiikalle ominaisella tavalla. Opintojakso kehittää yhteistyötaitoja ja luo perustaa monitieteiselle ja luovalle osaamiselle. Opintojaksolla perehdytään siihen, miten energiaa tuotetaan, siirretään ja käytetään sekä mitä vaikutuksia näillä toiminnoilla on ympäristöön, yhteiskuntaan ja 31 ihmisten hyvinvointiin. Keskeisenä näkökulmana on energian käsitteen ilmeneminen näissä yhteyksissä sekä se, miten

energian käsite jäsentää ja täsmentää aiheesta käytävää keskustelua ja siihen liittyviä näkemyksiä.

Energia ja lämpö, 2 op (FY3)

Opintojaksolla tutkitaan termodynaamisia systeemejä, energian siirtymistä systeemien välillä ja energian siirtymisen vaikutuksia. Keskeiset sisällöt liittyvät esimerkiksi energiantuotantoon, ilmastomuutokseen ja rakentamiseen. Opintojakso antaa valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan keskusteluun ja päätöksentekoon.

Voima ja liike, 2 op (FY4)

Opintojaksolla tarkastellaan tasaista ja muuttuvaa liikettä sekä perehdytään voimaan olennaisena kappaleiden välisiä vuorovaikutuksia kuvaavana suureena ja siihen, miten Newtonin II lakia käytetään mallinnettaessa voiman vaikutusta liiketilän muutokseen. Energiaa ja liikemäärää tarkastellaan mekaniikan keskeisinä käsitteinä ja säilyvinä suureina.

Jaksollinen liike ja aallot, 2 op (FY5)

Opintojaksolla syvennetään edellisessä opintojaksossa omaksuttuja tietoja ja taitoja sekä perehdytään harmoniseen vuorovaikutukseen ja gravitaatiovuorovaikutukseen sekä niiden aiheuttamiin liikeilmiöihin. Opintojaksolla tutkitaan ja mallinnetaan ääntä ja ääni-ilmiöitä mekaanisina aaltoliikkeinä.

Sähkö, 2 op (FY6)

Opintojaksolla perehdytään keskeisiin sähköistä vuorovaikutusta kuvaaviin malleihin sekä sähköenergian ja sähkötekniikan käsitteisiin. Opiskelija saa perustiedot yksinkertaisten virtapiirien suunnittelusta ja tutkimisesta. Opintojaksolla käsitellään myös sähköturvallisuutta ja tutustutaan sähkötekniikan sovelluksiin.

Sähkömagnetismi ja valo, 2 op (FY7)

Opintojaksolla perehdytään sähkömagnetismiin ilmiöalueena, jossa sähköiset ja magneettiset vuorovaikutukset esiintyvät rinnakkain. Opintojaksolla käsitellään ajasta riippuvia sähkömagneettisia ilmiöitä, joista keskeisin on sähkömagneettinen induktio. Opintojaksolla tarkastellaan myös sähkömagneettista säteilyä ja erityisesti sen tutuinta lajia, valoa. Sähkömagnetismiin perustuvien sovellusten tarkastelussa keskitytään niiden merkitykseen yhteiskunnan kehityksen mahdollistajana.

Aine, säteily ja kvantittuminen, 2 op (FY8)

Opintojaksolla perehdytään kvanttifysiikan käsitteelliseen ja teoreettiseen rakenteeseen sekä niiden kokeelliseen pohjaan. Keskeistä on aineen rakenne ja perusvuorovaikutukset sekä se, miten nämä vaikuttavat aineen ominaisuuksiin. Opintojakso käsittelee kvanttifysiikan teknologisia sovelluksia sekä sitä, miten kvanttifysiikka ilmenee alkeishiukkastason ilmiöistä nanomittakaavaan ja aina kosmisen mittakaavan ilmiöihin saakka. Tarkastelun kohteena ovat myös erilaiset radioaktiiviseen hajoamiseen, ionisoivaan säteilyyn ja kvantittumiseen perustuvat teknologiat.

Fysiikan abivalmennus, 2 op (FY9)

Opintojaksolla kerrataan lukion fysiikan oppimäärä, syvennetään pakollisten ja valinnaisten opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin. Opintojakson aikana myös

varmistetaan opiskelijan tekniset valmiudet fysiikan yo-kokeen tekemiseen 32 abittiympäristössä.

Kemia

Kemian perusteet, 2 op (KE1-2)

Opintojaksolla keskitytään jaksolliseen järjestelmään, atomin ja aineen rakenteeseen, seoksiin ja erotusmenetelmiin, kemian peruslaskuihin ja vahvoihin ja heikkoihin sidoksiin.

Molekyylit ja mallit, 2 op (KE3)

Opintojaksolla perehdytään mm. hiilivetyjen sekä hiilen happi- ja typpiyhdisteiden funktionaalisiin ryhmiin ja nimeämiseen. Opintojaksolla tutustutaan myös suhdekaavaan, molekyylikaavaan ja rakennekaavaan sekä kvanttimekaaniseen atomimallin, hybridisaatioon, isomeriaan ja erilaisiin spektreihin.

Kemiallinen reaktio, 2 op (KE4)

Opintojaksolla keskeistä on reaktioyhtälön tasapainottaminen, rajoittava tekijä, ideaalikaasun tilanyhtälö ja orgaanisen kemian reaktiot.

Kemiallinen energia ja kiertotalous, 2 op (KE5)

Reaktiossa sitoutuva tai vapautuva energia, reaktiosarjat ja seoslaskut, hapettumispelkistymisreaktiot, metallit ja sähkökemiat ovat tämän opintojakson keskeiset sisällöt.

Kemiallinen tasapaino, 2 op (KE6)

Opintojaksolla perehdytään kemiallisen reaktion nopeuteen, tasapainoreaktioihin liittyvien ilmiöiden tutkimiseen, happoihin ja emäksiin ja puskuriliuoksiin.

Kemian abivalmennus, 2 op (KE7)

Opintojaksolla kerrataan lukion kemian oppimäärä, syvennetään aiempien opintojaksojen asioita ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Biologia

Elämä ja evoluutio, 2 op (BI1)

Opintojaksolla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Opintojaksolla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma opintojaksolla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Ekologian perusteet, 1 op (BI2)

Opintojakso tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta.

Ihmisen vaikutukset ekosysteemeihin, 1 op (BI3)

Opintojakso perehdyttää myös ekologisiin ympäristöongelmiin. Opintojaksolla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Solu ja perinnöllisyys, 2 op (BI4)

Millainen maailma avautuu, kun kurkistamme solun sisälle? Miten ihmeessä auringosta peräisin oleva energia päätyy liikettä tuottavaan reisilihakseen? Mitä ominaisuuksia olet perinyt vanhemmiltasi - ja millaisia lapsistasi kenties tulee? Opintojakson tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Opintojaksolla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Opintojakson työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Ihmisen biologia, 2 op (BI5)

Miten ihmiskeho toimii? Millaisia ovat suoliston, keuhkojen, verenkiertoelimistön, ihon ja sukupuolielimistön rakenteet? Miksi muutun kalpeaksi kun pelästyn ja punastun kun nolostun? Opintojaksolla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Opintojaksolla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Biotekniikka, 2 op (BI6)

Miten geenit toimivat? Voiko voikukan geenejä siirtää elefanttiin? Miten jalostus toimii? Millaisia tulevaisuuden lääkkeitä mahtavat olla? Opintojakson tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Opintojaksolla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Opintojaksolla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Biologian abivalmennus, 2 op (BI7)

Biologian abivalmennuksessa kerrataan lukion biologian opintojaksojen ydinsisällöt. Lisäksi opintojaksolla tutustutaan biologian ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin ja harjoitellaan niihin vastaamista. Opintojakson lopussa suoritetaan preliminäärikoe.

Maantiede

Maailma muutoksessa, 2 op (GE1)

Maailma muutoksessa opintojaksolla perehdytään maantieteeseen tieteenalana sekä muuttuvaan maailmaan ja sen eri ilmiöihin. Pääpainona on ympäristössä ja ihmiskunnassa tapahtuvat muutokset. Opintojakson aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan muutosten syitä ja seurauksia. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys ja globaalit kehityskysymykset.

Sininen planeetta, 2 op (GE2)

Miksi ja miten maisemat muuttuvat? Mitä kävisi, jos maapallo lakkaisi pyörimästä? Mitä tuuli on? Opintojaksolla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja

kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Opintojaksolla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Opintojakso perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Yhteinen maailma, 2 op (GE3)

Haluatko oppia tuntemaan vieraita kulttuureita ja alakulttuureita? Miksi Intiassa asuu paljon ihmisiä? Mitkä ilmiöt ovat pakolaisaallon taustalla? Kestääkö maapallo ihmisten aiheuttamaa räsitusta? Opintojaksolla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Opintojaksolla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomedialla hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Opintojakso perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Geomedia, 2 op (GE4)

Miten GPS toimii? Mitä ovat paikkatietojärjestelmät? Miksi kaikkeen tietoon ei ole luottaminen? Miten itse voin vaikuttaa kotiseutuni kehittämiseen? Opintojakso perehdyttää aiemmillä kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia opintojaksolla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Maapallo ympäristönä, 2 op (GE5)

Opintojaksolla perehdytään maapalloon ympäristönä. Mistä löytyvät viljelyn kannalta ihanteelliset alueet, missä on aavikoita ja missä ovat kalarikkaimmat vedet? Opintojakson pääpaino on ravinnontuotannossa. Opintojaksolla opitaan mitkä ovat ihmisen kannalta tärkeimmät viljelykasvit, ja miten ja missä niiden viljely tapahtuu. Opintojaksolla harjoitellaan myös paikannimistöä sekä aluekuvailua.

Maantiedon abivalmennus, 2 op (GE6)

Opintojaksolla kerrataan ja syvennetään maantieteessä opittuja asioita. Opintojakso on tiivistelmä lukion maantieteen oppimäärään kuuluvista pakollisista ja syventävistä opinnoista. Opintojakso soveltuu opiskeltavaksi ennen ylioppilaskirjoitusten ainereaalikoetta.

Terveystieto

Terveys voimavarana, 2 op (TE1)

Opintojakson aikana syvennetään perusopetuksessa hankittua ymmärrystä terveyden kokonaisvaltaisuudesta ja perehdytään keskeisten terveyteen vaikuttavien tekijöiden vaikutusmekanismeihin.

Terveys ja ympäristö, 2 op (TE2)

Opintojakson aikana opitaan hankkimaan, arvioimaan ja tulkitsemaan terveyteen liittyvää tietoa, tarkastellaan fyysisen ja psykososiaalisen ympäristön yhteyksiä terveyteen ja turvallisuuteen sekä syvennyttään riippuvuuksien taustalla vaikuttaviin mekanismeihin.

Terveys ja yhteiskunta, 2 op (TE3)

Opintojakson aikana tarkastellaan sairauksia ja niiden hoitoa, terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä eri aikakausina ja pohditaan tulevaisuuden terveyshaasteita. Lisäksi opintojaksolla tarkastellaan terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä.

Terveystiedon abivalmennus, 2op (TE4)

Opintojakson aikana kerrataan terveystiedon keskeiset oppisisällöt ja valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin.

Liikunta

Oppiva liikkuja, 2 op (L11)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojaksolla kehitetään havaintomotorisia taitoja ja motorisia taitoja sekä fyysisiä ominaisuuksia. Opintojakson sisällöissä on esimerkiksi erilaisia joukkue- ja yksilölajeja.

Aktiivinen elämä, 2 op (L12)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojakson sisällöissä on esimerkiksi erilaisia joukkue- ja yksilölajeja. Opintojaksolla korostuu fyysisten ominaisuuksien (voima, nopeus, kestävyys ja liikkuvuus) itsearviointi, ylläpito ja kehittäminen monipuolisesti liikkuen.

Uudet mahdollisuudet, 2 op (L13)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojaksolla ylläpidetään ja kehitetään fyysisiä ominaisuuksia ja opittuja liikuntataitoja. Opintojaksolla tutustutaan mahdollisuuksien mukaan uusiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin.

Vanhojen tanssit, 2 op (L14)

Opintojakso koostuu yhdessä toteutettavasta liikunnasta, esimerkiksi vanhojenpäivän tanssien harjoittelusta ja esittämisestä.

Virkistystä liikunnasta, 2 op (L15)

Opintojakso koostuu monipuolisesti erilaisista liikuntamuodoista- ja sisällöistä siten, että huomioidaan erilaiset liikuntaympäristöt ja vuodenaajat. Opintojakson keskeisiä sisältöjä ovat virkistystä lisäävät liikuntamuodot. Opintojaksolla korostuvat toiminta- ja opiskelukyvyn tukeminen sekä liikunnan ilo ja virkistys.

Musiikki

Intro, 2 op (MU1)

Jokainen opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun ja etenee taidoissaan omista lähtökohdistaan opettajan ohjauksessa. Soitto- ja lauluohjelmisto koostuu opettajan valitsemista kappaleista ja opiskelijoiden yhdessä valitsemista kappaleista noudattaen opetussuunnitelmaa. Ohjelmistoon sisältyy myös opintojakson ajankohtaan sijoittuvien

juhlien musiikki. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua yhdessä harjoiteltu soitto- tai laulunäyte, kirjallinen työ, esiintyminen, sävellystyö tai esitelmä. Opintojaksolla opiskelija tutustuu musiikkisuhteeseensa, tutkii ääniympäristöjä ja tutustuu muiden erilaisiin käsityksiin musiikista.

Syke, 2 op (MU2)

Opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun ja syventää taitojaan omista lähtökohdistaan opettajan ohjauksessa. Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää opetussuunnitelmaa noudatellen musiikkia suomalaisista musiikkikulttuureista, sisältäen vähemmistökulttuurit, ja opiskelijoiden omista musiikkikulttuureista. Ohjelmistoon sisältyy myös opintojakson ajankohtaan sijoittuvien juhlien musiikki. Opiskelija syventää luovan ilmaisun taitojaan. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua yhdessä harjoiteltu soitto- tai laulunäyte, kirjallinen työ, esiintyminen, sävellystyö tai esitelmä. Opiskelija syventää musiikkisuhdettaan kuuntelun, soittamisen, laulamisen ja musiikin luovan tuottamisen kautta. Opiskelija harjoittelee tarkkailemaan luonnon ääniympäristöä ja tutustuu luonnon vaikutukseen musiikintekijöiden työskentelyssä eri aikoina.

Genre – globaali uteliaisuus, 2 op (MU3)

Opiskelija osallistuu laulun, soiton ja kuuntelun harjoitteluun. Musiikillisen toiminnan kautta opiskelija avartaa maailmankuvaansa ja löytää uusia näkökulmia ajatteluunsa. Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää monikulttuurista musiikkia ja musiikin lajeja, jotka ovat opiskelijalle entuudestaan tuntemattomia. Opiskelija harjoittelee musiikkikappaleiden sovittamista erilaisille kokoonpanoille. Opiskelija ottaa selvää ennestään tuntemattomista musiikkikulttuureista ja niiden taustatekijöistä myös kirjallisia lähteitä tutkien. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua vaihtelevasti esim. musisoimista, säveltämistä, kirjallinen työ, esiintyminen tai esitelmä.

Demo – luovasti yhdessä, 2 op (MU4)

Soitto- ja lauluohjelmisto sisältää esimerkkejä eri taiteiden ja median yhteistyöstä. Esim. elokuva, teatteri, baletti, ooppera, mainonta ja markkinointi. Opintojaksolla tutustutaan musiikkiesimerkkien kautta keinoihin ottaa kantaa ja vaikuttaa yhteiskunnassa. Opiskelija soveltaa luovasti oppimiaan musisointitaitoja opintojakson tehtävissä. Opintojakso sisältää mahdollisuuksien mukaan vierailun esim. mediataloon, radiostudioon, teatteriin, konserttitaloon tai äänitysstudioon. Opintojaksolla hyödynnetään tietotekniikkaa esim. mainoksen, kuunnelman tai podcastin luomisessa. Opintojakson suorittamiseen voi kuulua vaihtelevasti esim. musisoimista, säveltämistä tai musiikin yhdistämistä eri medioihin.

Kuvataide

Omat kuvat, jaetut kulttuurit, 2 op (KU1)

Opintojakson aikana tehdään harjoitustöitä erilaisia kuvailmaisun välineitä, materiaaleja ja teknologioita käyttäen. Työskentelyn kautta syvennetään kuvailmaisun perusasioiden hallitsemista sekä havainnoidaan itselle ja muille merkityksellisiä kuvia. Kuvia tuottamalla ja tarkastelemalla visuaalisen kulttuurin merkitys opiskelijan omassa elämässä vahvistuu. Omakohtaisen kuvasuhteen ansiosta tulee merkitykselliseksi pohtia erilaisia käsityksiä taiteesta sekä visuaalisen kulttuurin roolia yhteiskunnassa. Opintojakson aikana tutustutaan kuviin moninaisten identiteettien rakentajina ja opitaan kuvataiteen käsitteistöä, kuvilla

vaikuttamista ja niiden tulkintaa. Opiskelussa painotetaan taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä.

Ympäristön tilat, paikat ja ilmiöt, 2 op (KU2)

Opintojakson aikana tutustutaan harjoitustöiden kautta arkkitehtuurin, muotoilun ja median käsitteisiin, tarkastellaan rakennettuja ja luonnon ympäristöjä sekä syvennetään omia kuvailmaisun taitoja. Kuvallisen tuottamisen lähtökohtana toimivat vierailut ja muu käytännöllinen tutkiva tutustuminen rakennettuihin, digitaalisiin ja luonnon ympäristöihin. Opiskelussa painotetaan osallistumista ja vaikuttamista sekä vaihtoehtoisia toteutustapoja.

Kuva viestii ja vaikuttaa, 2 op (KU3)

Opintojakson aikana syvennetään kuvaviestinnän taitoja erilaisin harjoitustöin. Opetellaan digitaalisia työskentelymenetelmiä kuten esimerkiksi kuvankäsittelyä ja animaation tekemistä. Tutkitaan opiskelijoiden omia mediaympäristöjä ja -sisältöjä. Mahdollisuuksien mukaan vieraillaan mediasisältöjä tuottavissa kohteissa kuten esimerkiksi televisioohjelmien studioyleisönä. Tarkoituksena on syventää viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamista, lisätä vaikuttamismahdollisuuksia ja sitä kautta opiskelijan omaa osallisuutta.

Taiteen monet maailmat, 2 op (KU4)

Opintojakson aikana tutustutaan taiteellisen työskentelyn kautta eri aikoina, eri ympäristöissä ja kulttuureissa tuotettuun kuvataiteeseen. Opetellaan soveltamaan erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä. Perehdytään moninaiisiin taiteen tulkinnan keinoihin sekä kuvataiteen käsitteistöön. Painotus on omakohtaisessa ja itsenäisessä kuvallisessa työskentelyssä, oman kuvailmaisun syventämisessä ja taiteen ajankohtaisissa ilmiöissä.

Opinto-ohjaus

Minä opiskelijana, 4 op (OP1)

Millaista on opiskella lukiossa? Mikä on ylioppilastutkinto? Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon sekä harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa. Lisäksi pohditaan elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Jatko-opinnot ja työelämä, 2 op (OP2)

Missä olen hyvä? Mihin suuntaisin lukion jälkeen? Mikä minusta tulee isona? Opintojakson tavoitteena on, että opiskelija kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämännhallintataitojaan ja perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle. Opintojaksolla tutustutaan toisen ja korkeasteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan.

Tutoropiskelijatoiminta, 2 op (OP3)

Opiskelija, joka toimii aktiivisesti muiden opiskelijoiden ohjaajana ja apuna, osallistuu koulun markkinointitoimintaan tai jollakin muulla tavalla osallistuu koulukulttuurin kehittämiseen, voi

saada suoritusmerkinnän toiminnastaan. Opintojakson suorittamisesta on sovittava opinto-ohjaajan kanssa etukäteen, jolloin muun muassa tehtävien kirjaamisesta ja raportoinnista sovitaan.

Venäjä, A-oppimäärä

Pitkän venäjän oppimäärän suorittamisesta itsenäisesti sovitaan yhteistyössä opettaja Maija Burtonin ja rehtorin kanssa.

Opiskelutaidot, 1 op (VEA1)

Jäsennetään venäjän kielen suhdetta varsinkin muihin indoeurooppalaisiin ja slaavilaisiin kieliin. Kerrataan ja syvennetään arjen kielenkäyttötilanteita ja sanastoa: perhettä, asumista, luonteenpiirteitä, ulkonäköä ja opiskelua. Haetaan lukiomaisempia opiskelutapoja ja luetaan aiempaa pidempiä tekstejä. Kerrataan peruskieliopista varsinkin sijamuotoja.

Kieli globaalissa maailmassa ja vuorovaikutusosaaminen, 3 op (VEA2)

Käsitellään mm. matkailua. Pyritään tuottamaan entistä pidempiä tekstejä venäjäksi. Harjoitellaan kiertämään ja viestimään rohkeasti, vaikka jotain sanaa ei muistaisikaan. Jatketaan peruskieliopin, varsinkin sijamuotojen ja aspektien parissa.

Kieli ja kulttuuri, 2 op (VEA3)

Vahvistetaan kykyä ilmaista itseä venäjäksi erilaisille yleisöille. Luetaan ja tulkitaan tekstejä. Aiheet liittyvät monipuolisesti kulttuuriin. Tutustutaan mm. venäläiseen kuvataiteeseen.

Kieli vaikuttamisen välineenä, 2 op (VEA4)

Harjoitellaan kriittistä lukutaitoa. Kerrataan, kuka olikaan Lenin. Käsitellään yhteiskuntaan, uskontoon ja sosiaalisiin kysymyksiin liittyviä aiheita muistaen, että venäjää puhutaan muuallakin kuin Venäjän federaatiossa.

Kestävä tulevaisuus ja tiede, 2 op (VEA5)

Luetaan pitkäkököjä tekstejä. Pohditaan, mikä tekstissä on olennaista ja miten sitä tiivistetään. Kiinnitetään huomiota myös siihen, kenen tekstistä on kyse ja miten oma mielipide ilmaistaan. Aihepiireinä ovat tieteen saavutukset ja tulevaisuus. Käsitellään myös ympäristöaiheita ja sanastoa.

Kieli jatko-opinnoissa ja työelämässä, 2 op (VEA6)

Mietitään, millaista on asua itsenäisesti. Pohditaan omia mahdollisuuksia ja valmiuksia opiskella ja työskennellä venäjänkielisessä ympäristössä sekä missä tällaisia työ- tai opiskelupaikkoja olisi. Kerrataan opiskeluun ja työntekoon liittyvää sanastoa.

Ympäristö ja kestävä elämäntapa, 2 op (VEA7)

Suullinen venäjä, 2 op (VEA8)

Saksa B3-oppimäärä

Saksan perustason alkeet 1, 2 op (SAB31)

Opintojaksolla tutustutaan saksan kielen asemaan maailmassa, löydetään itselle sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä ja opetellaan ilmauksia eri vuorovaikutustilanteissa.

Saksan perustason alkeet 2, 2 op (SAB32)

Opintojaksolla opetellaan toimimista tavanomaisissa asiointitilanteissa ja rohkaistutaan käyttämään kieltä vuorovaikutustilanteissa.

Saksan perustason alkeet 3, 2 op (SAB33)

Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Saksan perustaso 1, 2 op (SAB34)

Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Opintojakson aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Saksan perustaso 2, 2 op (SAB35)

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja keskustelua. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Saksan perustaso 3, 2 op (SAB36)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan saksankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmioihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Saksan perustaso 4, 2 op (SAB37)

Opintojaksolla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Saksan perustaso 5, 2 op (SAB38)

Opintojaksolla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan.

Ranska B3-oppimäärä

Ranskan perustason alkeet 1, 2 op (RAB31)

Opintojaksolla tutustutaan ranskan kielen asemaan maailmassa, löydetään itselle sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä ja opetellaan ilmauksia eri vuorovaikutustilanteissa.

Ranskan perustason alkeet 2, 2 op (RAB32)

Opintojaksolla opetellaan toimimista tavanomaisissa asiointitilanteissa ja rohkaistutaan käyttämään kieltä vuorovaikutustilanteissa.

Ranskan perustason alkeet 3, 2 op (RAB33)

Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Ranskan perustaso 1, 2 op (RAB34)

Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Opintojakson aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Ranskan perustaso 2, 2 op (RAB35)

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja keskustelua. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Ranskan perustaso 3, 2 op (RAB36)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan ranskankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Ranskan perustaso 4, 2 op (RAB37)

Opintojaksolla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Ranskan perustaso 5, 2 op (RAB38)

Opintojaksolla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan.

Espanja B3-oppimäärä

Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen, 2 op (ESB1)

Opintojaksolla tutustutaan espanjan kielen asemaan maailmassa, löydetään itselle sopivia keinoja oppia ja opiskella kieltä ja opetellaan ilmauksia eri vuorovaikutustilanteissa.

Arkipäivän espanjaa, 2 op (ESB2)

Opintojaksolla opetellaan toimimista tavanomaisissa asiointitilanteissa ja rohkaistutaan käyttämään kieltä vuorovaikutustilanteissa.

Elämän tärkeitä asioita, 2 op (ESB3)

Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja ja asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Monenlaista elämää, 2 op (ESB4)

Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Opintojakson aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Hyvinvointi ja huolenpito, 2 op (ESB5)

Harjoitellaan mielipiteen ilmaisua ja keskustelua. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista.

Kulttuuri ja mediat, 2 op (ESB6)

Opintojaksolla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan espanjankielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Opiskelu, työ ja tulevaisuus, 2 op (ESB7)

Opintojaksolla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Moderni yhteiskunta, 2 op (ESB8)

Opintojaksolla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit liittyvät luontoon, erilaisiin asuinympäristöihin sekä kestäväan elämäntapaan.

Erityistehtävän mukaiset steinerpedagogiset opinnot

Kulttuuri 1, 9 op (lukion 1.luokalla):

Taide ja käytäntö käsitöissä, 2 op (STE1)

Taide ja käytäntö käsitöissä sisältää pehmeiden ja kovien materiaalien työstämistä. Käytetään erilaisia tekniikoita punonnasta ja solmeilusta kudontaan ja muihin lankatekniikoihin painottaen ekologisuutta ja kierrätysmateriaaleja. Sovelletaan perinteisiä tekniikoita nykyaikaan. Kovana materiaalina mahdollisuuksien mukaan kivi, josta opiskelijat veistävät oman taide-esineen.

Johdatus eurytmiaan, 2 op (STE2)

Opintojakson tavoitteena on tutustuttaa opiskelija eurytmian liikeilmaisun perusteisiin rakentamalla suhde omaan kehollisuuteen ja sitä ympäröivään tilaan myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä. Opintojaksolla tarkastellaan ja tutkitaan liikkeen ja liikeilmaisun monipuolisuutta. Tilassa voimme kävellä, seistä, liikkua sekä olla vuorovaikutuksessa liikkeen kautta muiden kanssa. Harjoittelemme kehollisuutta vahvistavia harjoituksia sekä ryhmässä liikkumista ja tietoisuutta yhteisestä liikkumisesta. Opintojaksolla tutustutaan musiikin tai puhutun kielen eurytmiseen liikeilmaisuun.

Varmuutta ja voimaa liikunnasta, 2 op (STE3)

Opintojakson aikana pyritään liikunnan kautta vahvistamaan opiskelijan varmuutta toimia erilaisissa vaihtuvissa sosiaalisissa tilanteissa. Tuntien kuluessa suositaan sosiaalisuutta vahvistavia pelejä ja leikkejä. Myös erilaiset ryhmätehtävät, esim. sirkustaidoissa ja voimistelussa antavat mahdollisuuksia yhteisiin onnistumisen kokemuksiin. Samoin tanssien opetus on suositeltavaa. Bothmer-liikunta, erilaisine tilan tasot haltuunottavine harjoituksineen tarjoaa erinomaisia mahdollisuuksia opiskelijan liikunnallisen varmuuden kehittämiseen.

Sanataide, 2 op (STE4)

Sanataidejaksolla tutustutaan muutamaa länsimaisen kirjallisuuden keskeiseen teokseen, kuten saksankielisen alueen kansalliseepokseen Nibelungenlied ja Shakespearen näytelmään Macbeth. Lukutehtävät ja myös useimmat kirjoitustehtävät tehdään ryhmissä yhteistyönä. Sanataiteen lajeja on esillä laajasti, mutta eniten keskitytään runouteen ja sanoituksiin, joiden avulla harjoitellaan parityönä myös runoanalyysiä. Jaksoon sisältyy myös luovempia kirjoitustehtäviä. Sanataiteen jaksolla saa yhteistyönä luettua ainakin yhden kokonaisteoksen.

Keramiikkaa - eläin, 1op (STE5A) Tutustutaan keramiikan tekemiseen.

Kulttuuri 2, 10 op (lukion 2. luokalla):

Luovaa eurytmiaa, 2 op (STE6)

Ihminen on liikkeen kautta yhteydessä koko maailmaan. Tällä opintojaksolla laajennetaan ja syvennetään eurytmian liikeilmaisua. Säveleurytmiassa opiskelija harjoittelee tulkitsemaan yksin tai ryhmässä kokonaisen musiikkikappaleen. Tarkastellaan luonnossa tapahtuvaa liikettä ja harjoitellaan sen ilmentämistä. Syvennetään vuorovaikutteisuutta ryhmädynamiikassa ja oman liikkeen jäsentymistä yhteiseen koreografiaan.

Esittävää eurytmiaa, 2 op (STE7)

Äänne-eurytmian työskentelyssä valitaan osallistujia puhutteleva teksti omalla tai vieraalla kielellä, joka tulkitaan yksin tai ryhmämuotona. Valmistetaan esitys yhdessä valitusta aiheesta. Mahdollisuuksien mukaan se esitetään yleisölle.

Kirjansidonta, 2 op (STE8)

Opintojakson aikana opitaan sitomaan muistikirja/päiväkirja/luonnoslehtiö omin käsin alusta loppuun käyttäen länsimaista kirjansidontatekniikkaa. Samalla tutuksi tulevat kirjansidonnin työvälineet ja materiaalit. Kirjan kannet voidaan päällystää esimerkiksi kankaalla, paperilla tai vaikka omalla kuvataidetyöllä.

Länsimaisen musiikin historia, 2 op (STE9)

Käydään läpi länsimaisen taidemusiikin historian vaiheita alusta tähän hetkeen asti tutkien ja kertoen. Kuunnellaan eri säveltäjien teoksia. Opiskelija osaa länsimaisen taidemusiikin historian eri vaiheet. Opiskelija tunnistaa eri säveltäjien teoksia.

Puutarhanhoito ja kivenveisto, 2 op (STE10)

Osallistutaan puutarhanhoitoon mm. koulumme puutarhassa ja suoritetaan peltotöitä. Tutustutaan kiviin materiaaleihin esim. kiveä veistäen.

Kulttuuri 3, 8 op (lukion 3. luokalla):

Keramiikkaa - ihminen, 1 op (STE5B)

Keraaminen työskentely jatkuu. Muovataan savesta ihmisen pää.

Arkkitehtuurin syvin olemus ja historia, 2 op (STE11)

Eri aikakausien luonnetta ja ajatusvirtauksia hahmotetaan rakennustaiteen tyylikausiin perehtymällä. Tarkastellaan myös arkkitehtuurin luonnetta taiteena ja tieteenä. Käsitellään arkkitehtuuria yleisesti sen taiteellisen, teknisen ja sosiaalisen funktion kannalta, mm. sen suhdetta muihin taiteisiin. Tarkastellaan rakentamisen historiaa edeten Egyptin, Kreikan, Rooman jne. kautta modernin arkkitehtuurin syntyyn ja 2000-luvun postmoderneihin tyyliin. Jakso on osa steinerkoulun perinteistä niin sanottua taidetietokokonaisuutta ja siten siinä painottuu tavanomaista historian kurssia enemmän taiteellis-käytännöllinen tekeminen. Usein eri arkkitehtuurityylejä havainnollistetaan vihkoon kuvittamalla tai tehdään esimerkiksi yksin tai parityönä itse suunniteltu tai jostakin yhdessä sovitusta arkkitehtonisesti merkittävästä rakennuksesta oleva pienoismalli. Materiaaleina käytetään usein kierrätysmateriaaleja, puutavaraa, kartonkia ym. Useimmiten kurssiin liittyy myös retki tai retkiä.

Päätötyö, 2 op (STE12)

Opiskelija valmistaa yksilöllisen kirjallisen ja/tai käytännöllisen työn. Työ suoritetaan itsenäisesti ohjaavan opettajan valvonnassa. Opettajan lisäksi työllä voi olla koulun ulkopuolinen ohjaaja. Opiskelija raportoi työnsä etenemistä ohjaavalle opettajalleen. Päätötyön aiheet valitaan 2. lukiovuoden syyslukukaudella. Aineopettajien tiimi hyväksyy päätötyön aiheet. Työ suoritetaan itsenäisesti muun koulutyön ohessa kouluvuoden aikana. Päätötyöt esitellään koulun muille oppilaille, opiskelijoille ja vanhemmille. Työn tulee olla hyväksytysti valmis ennen sen esittämistä.

Kulttuurihistorian leirikoulu, 2 op (STE13)

Koulussa tehtävän pohjatyön jälkeen matkustetaan valittuun kohteeseen tutustumaan paikallisten museoiden ja muiden nähtävyyksien antiin.

Näytelmä, 2 op (STE14)

Näytelmäjakson aikana valmistetaan yhdessä koko illan näytelmä tekstistä tai ideasta esitykseksi. Itse tekemällä opiskellaan taiteellista prosessia ja työskentelyn lopputulokseen liittyviä, yhteisöllisiä ja yksilöllisiä asioita: laajan taiteellisen projektin toteuttaminen, läpivieminen ja vastuun ottaminen jostain sen osa-alueesta ovat koko ryhmän yhteinen ponnistus. Yksilöllisiä opiskelun kohteita ovat omien esiintymisvalmiuksien vahvistaminen, näyttölemisen perustekniikoiden ja itseilmaisun oppiminen ja toisaalta esityksen jonkin muun osa-alueen taitojen opiskelu.

Koulukohtaiset valinnaiset opinnot

Lue-kurssi, 2op

Oppimista edistävänä opintojaksone lukiossamme on lisäksi tarjolla kahden opintopisteen laajuinen Lue-jakso. Erityisopettajana Lue-opintojaksolla on Laura Ylimartimo. Opintojakso on tarkoitettu niille, joilla on oppimisessa eri syistä johtuen vaikeuksia (esim. lukivaikeus, keskittymisen pulmia, pitkiä poissaolojaksoja tms.). Lukion alussa tehdään lukitesti, jonka tulosten perusteella jaksoa suositellaan. Tuen vastaanottaminen on tärkeää, jotta tukitoimia voidaan järjestää esimerkiksi ylioppilaskokeessa. Opiskelijan on hyvä myös itse kertoa esimerkiksi yläkoulussa saaduista tukitoimista.

Erityisopetus on lähinnä pienryhmäopetusta. Lue-jaksolla käsitellään yhteisiä teemoja, mm. erilaisia oppimisen taitoja, kuten luku- ja opiskelutekniikoita, luetun ymmärtämistä, omien vahvuuksien hyödyntämistä oppimisessa, kokeisiin valmistautumista sekä opiskeluaikataulujen laatimista ja noudattamista. Ajan salliessa Lue-jaksolla voi myös olla mahdollista tehdä muiden opintojaksojen kesken olevia tehtäviä tai vaikkapa harjoitella yhdessä kokeeseen. Jaksolla saa apua myös erityisesti kirjoitelmien suunnitteluun ja laatimiseen.

Erityisopetuksessa oleminen ei kerrytä muiden opintojaksojen poissaoloja, vaan se on koulun muuta toimintaa. Tunnit pyritään kuitenkin pitämään siten, että ne haittaavat mahdollisimman vähän käynnissä olevaa muuta opetusta.

Lapin lumoa, 2 op

Perinteikäs Lapin leirikoulu kuuluu lukion toisen vuoden opintoihin. Kyseessä on viikon mittainen leirikoulu, jonka aikana tutustutaan sekä Lapin luontoon monitieteisestä näkökulmasta. Vaellamme maastossa päivittäin – tuntureilla ja rakkarinteillä, upottavilla soilla ja humisevissa metsissä. Viikon aikana syvennämme myös perusopetuksessa opittuja biologian ja maantiedon oppeja luonnon helmassa. Tutustumme pohjoiseen luontoon ja jääkauden siihen jättämiin jälkiin, luonnontilaiseen maastoon ja ihmisen muuttamaan maastoon. Kertaamme yleisimpiä tunturi- ja suokasveja, poimimme mustikoita, näemme revontulia, poroja, kuukkeleita ynnä muita Lapin erikoisuuksia. Majoitus on paikallisessa hostellitason retkeilykeskuksessa, jossa on kaikki tarvittavat mukavuudet saunoineen. Opintojaksolla liikutaan paljon luonnossa, mutta osallistuminen ei vaadi normaalia retkeilykuntoa enempää. Olennaisinta opintojaksossa on se, että opiskelijat oppivat tuntemaan toisensa myös luokkahuoneen ulkopuolella, ja positiivinen luokkahenki syvenyy.

Minä ja työ, 2 op

Työharjoittelu vahvistaa nuoren itsetuntoa, antaa ajankohtaista tietoa alasta, ammasteista ja tulevaisuuden näkymistä sekä opettaa nuorta kantamaan vastuuta itsestään ja teoistaan. Työharjoittelupaikan hankkiminen ja käytännön järjestelyistä työnantajan kanssa sopiminen on osa opintojaksoa. Suoritusmerkinnän opiskelija saa laadittuaan jaksosta ohjeiden mukaisen kirjallisen raportin ja palautettuaan sen luokanvalvojalleen.

Kuoro, 2 op

Lukuvuonna 2021-2022 koronarajoitukset aiheuttavat kuorolaululle haasteita. Tilalla järjestetään opiskelijoiden rentoutumiseen ja hvyinvointiin panostava opintojakso.

Tuusulan Rantatie ja taiteilijayhteisö, 2op

Tavoitteena on syventää oppiaineiden ja opettajien välistä yhteistyötä ja sitä kautta syventää paikalliskulttuurin tuntemusta ja elävöittää 1800- ja 1900-luvun taitteen suomalaisen kulttuurin kukoistuskautta. Kulttuuripersonien Pekka Halosen, J.H: Erkon, Aleksis Kiven, Jean Sibeliuksen ja Aino Sibeliuksen lisäksi tutustutaan esimerkiksi Lotta Svärd-museoon ja toisen maailmansodan tapahtumiin suomalaisesta näkökulmasta. Opintojakso arvioidaan hyväksyty/hylätty merkinnällä. Opintojakson suoritusmerkintä edellyttää retkelle osallistumisen lisäksi kirjallisen työn palautusta.

Englanninkielinen näytelmä, 2 op

Valmistetaan englanninkielinen näytös/näytelmä. Prosessiin liittyy näyttelemisen lisäksi lavastusta, puvustusta, ääni- ja valotekniikkaa jne.

Luova ilmaisu, 2 op

Opintojakso yhdistelee luovan kirjoittamisen ja teatteri-ilmaisun osa-alueita. Tarkoituksena on lisätä itsetuntemusta ja vahvistaa itseilmaisua luovuuden eri keinoin turvallisessa, sallivassa ilmapiirissä.

Lukiodyplomit (LD)

Kuvataiteen lukiodyplomi, 2 op

Käsityön lukiodyplomi, 2 op

Liikunnan lukiodyplomi, 2 op

Musiikin lukiodyplomi, 2 op

Teatterin lukiodyplomi, 2 op